ՆՈՒՄԵՐՕ 1616 | 1882 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ 30 [illegible] | ԱԼԹԸՆՋԸ ՍԵՆԷ

ԱԲՕՆԷ ՖԻԱԹԼԱՐԸ

Մէհմիւլիյէ 20 գրուշտան

ԻՍԹԱՄՊՕԼ ԻՉԻՆ

Պիր սէնէլիք . . . . . 180 ղրշ.
Ալթը այլըգ . . . . . 90 »
Իւչ այլըգ . . . . . 50 »

ՎԻԼԱՅԷԹ ԻՉԻՆ

Բօսթա իլէ իրսալ օլունաճագլար իչին

Պիր սէնէլիք . . . . . 220 ղրշ.
Ալթը այլըգ . . . . . 110 »

30 ՓԱՐԱ

ԹԷՐՃԻՒՄԱՆԸ ԷՖՔԵԱՐ

ՄԷՎԱՍՏԸ ՓՕԼԻԹԻԳԻՅԷ ԻԼՄԻՅԷ ՎԷ ՄԻԼԼԻՅԷ

ՎԷ ՍԱԻՐԷՅԻ ՃԱՄԻ ԸՆՎԱՄԻ ԿԱԶԷԹԱ ՏԸՐ

ԻԼԱՆԱԹ ՖԻԱԹԼԱՐԸ

Պէհէր սաթըրը [illegible]

1 վէ 2 վէ 3ւնճիւ սահիֆէյէ . . 5 ղրշ.
4ւնճիւ սահիֆէյէ . . [illegible]
[illegible]
մէօրը սարրաֆիյէյէ պիր իլանը [illegible]
2 վէ 3ւնճիւ Սահիֆէլէրէ . . 3 ղրշ.
4ւնճիւ սահիֆէյէ . . [illegible]
Զիյատէ մուտտէթ իչիւն իլան [illegible] պազարլըգ օլուր:
Մէվզուու նաշիրիյաթ տայիր կէլէր մէքթուպլար գապուլ [illegible] օլունմայաճագ [illegible] մայաճագ տըր:

30 ՓԱՐԱ

Իտարէխանէսի վէ մաթպաասը, Սթամպօլտա Պապը Ալի ճատտէսինտէ Էսկի Պապը Զապթիյէ սօգաղը քէօշէսինտէ նումէրօ 3ւէ տիր: — Կազէթանըն [illegible] Միւտիրի կազէթա Տիգրան Ճիվէլէկեանա միւրաճաաթ օլունաճաղը կիպի, [illegible] խատէր:

ԿԻՒՆԼԻՒՔ ՀԱՎԱՏԻՍ

Շարգի Րումէլի վիլայէթի թարաֆընտան հիւքիւմէթը Սէնիյէյէ վէրիլմէսի լազըմ կէլէն վէրկիյէ տայիր վիլայէթ մէճլիսը ումումիսինըն վէրտիկի գարար պուքիւն Պապը Ալիյէ թէպլիղ օլունմուշ տըր:

Մէզքիւր գարար հիւքմիւնճէ 1883 սէնէսինտէն իթիպարէն պիր գաչ սէնէ տէվամ իթմէք իւզրէ սէնէվի խազինէի ճէլիլէյէ պիր մըգտարը մագթու վէրկի վէրիլէճէք տիր. եանի Էւրօբա գօմիսիօնընըն գարարը իւզրէ 240 պին լիրայա պէտէլ 180,000 լիրա վէրիլմէսի իսթէնիլիյօր իմիշ:

Վ—քը կազէթասը իշպու գարարըն Շարգի Րումէլի Նիզամնամէսինին իպթիտաքի ալթը մատտէլէրինէ քիւլլիէն մուխալիֆ օլտըղընը պէեան իտէյօր:

—

Ատլիյէ գանունլարընըն վիլայէթլէրտէ թաթպիգաթ վէ իճրաաթընճա նէ մագուլէ սուի իսթիմալաթա տուչար օլտըղը, վէ օլ պապտէ Նազըր թէտապիր վէ իճրաաթ իճրասը լազըմ կէլտիյի հագգընտա պէյանը րէյ վէ էֆքեար իյլէմէլէրի իչիւն Տիյարպէքիր վալիսի սապըգ Իզզէթ վէ Սիվաս վալիսի սապըգ Հագգը փաշա հազրէթլէրի տախի կէչէնտէ պա իրատէի Շահանէ թէշէքքիւլ իտէն Ատլիյէ գօմիսիօնունա ազա թային պույուրուլմուշլար տըր:

—

Իւնանա թէրք օլունան արազիտէ տավար օթլամագ մատտէսինտէն տօլայը հիւքիւմէթը Սէնիյէ իլէ Իւնան պէյնինտէ զուհուրա կէլէն իխթիլաֆըն հալլի իչիւն Իւնան պաշ վէքիլի թարաֆընտան Պապը Ալիյէ պիր թէքլիֆ վուգուա կէլմիշ իսէ տէ, ճանիպը Պապը Ալիտէն նէ ճէվապ վէրիլտիյի մալիւմ տէյիլ տիր:

—

Իսթիտլալէ կէօրէ չէրէքէսլէրին պայրագլեան իրատէի Սէնիյէ մուճիպինճէ, Թազմինաթը հարպիյէ մուզաքէրէնամէսինին 11ինճի մատտէսինէ թէվֆիգէն թէշէքքիւլ իտէն Թիւրքիա վէ Րուսիա գօմիսիօնընըն Րուս թէպաասընա վէրիլմէսինի գարարլաշտըրտըղը Թազմինաթըն տէրհալ թէտիյէսինէ միւպաշէրէթ օլունաճագ տըր:

—

Լ—ս—ս—տէ պէրվէճհը աթի օգունմուշ տըր.

«Գարատաղ հիւքիւմէթինին կէօրիւնմէք իսթէտիյի տէրէճէտէ սուլհփէրվէր օլուպ օլմատըղը մէօզլէսի հագգընտա տէվայիրը փօլիթիգըյէմիզտէ պազը շիւպհէլէր վագը օլմագտա տըր: Շունտան տիր քի «չիմտիյէ գատար Պէտրի պէյին թէքլիֆաթընը Գարատաղ հիւքիւմէթինէ գապուլ իթտիրմէք իչիւն միւքէրրէրէն սարֆ իթտիկի մէսաի ու իգտամաթ մագճարը մուվաֆֆագըյէթ օլմամըշ տըր: Միրը մումայիլէյհի պիրինճի մուվաֆֆագըյէթսիզլիկի կէօրիւնիւշտէ լայէհասընըն թաթպիգի զայըը միւմքին օլմատըղընտան նէշէթ իթմիշ տիր: Մամաֆիհի Պէտրի պէյին պիրինճի լայէհալարընըն թաթպիգի զայըը միւմքին օլտուղունու ֆարզ իթմէք՝ մուվաֆֆագը հալ ու մասլահաթ տէյիլ տիր: Իշթէ պէօյլէճէ հագգը վէ եա հագգսըզ Պապը Ալիտէ չու ֆիքը քէսպը սըհհէթ վէ էհէմմիյէթ իթմէքտէ տիր քի, Գարատաղ բրէնսի քէնտիսի իչիւն տէյիլ, իլլա քէնտիսինի հըմայէ իտէն տէվլէթ իչիւն հուտուտ մէսէլէսինին թէսվիյէ օլունմամասընը թէրճիհ իթմէքտէ տիր. զիրա մէզքիւր համի տէվլէթ իչիւն չու հալինտէ հէր տագիգա փօլիթիգաճա պիր մագսատը մէյտանա պիլէնմէսի պուլունմագ օլան պիր սիլահըն պուլունմասը Նազարէտտէ օլմասընը կէօրմէյէ մէյալ պուլունմամագտա տըր»:

ՏԱԽԻԼԻՅԷ

Ատլիյէ Նազըրը Ասըմ փաշա հազրէթլէրի՝ թէշքիլաթը մէհաքիմ գանուննամէսինէ թէվֆիգէն թէճտիտ օլունաճագ օլան պիտայէթ վէ իսթինաֆ մէհաքիմի ազալարընըն էհլիյէթ իմթիհանը իչիւն պիլումում վիլայէթա պիր թահրիրաթը ումումիյէ կէօնտէրիփ, էհլի իմթիհան օլունաճագ ազալարըն օգույուպ եազմագ պիլմէլէրինի վէ էհալի գանուննամէտէ մուսարրահ օլան պիլճումլէ շէրայիթը վագըֆ օլմալարընը մէզքիւր թահրիրաթտա էմր ու իշար իյլէմիշ տիր:

—Տէրսաատտէ սայիր մատէնլէր գըրըլմագ վէ գըյմէթի եարը տէրէճէսինտէ օլտուղու հալտէ, մէմալիքը Շահանէտէ գալպ Օսմանլը ալթունլարը խալիս օլունտուղը խապէր ալընմըշ տըր:

Մէզքիւր գալպ ատչէլէր՝ թէմամէն Օսմանլը ալթունլարընըն վէզնինտէ օլուպ, իքի եիւզլիւ տախի փարգ օլտուղու վէ ճանպէլէրինտէքի չըգըգը պօզուգ իմիշ: Գալպազանլար՝ ալթունլարը իքի պարչա իտուպ, տէրունինտէ ալթընըն ազըլընտա պաշգա մատէն գալըպտըրտագտան սօնրա էինէ եարըշտըրմագտա իմիշլէր: իշպու գալպ ալթունլարըն սէսի տախի խալիս ալթուն կիպի իմիշ:

—Պէթէրսպուրկ Օսմանլը սէֆարէթի պաշ քեաթիպի սապըգ Ազարեան էֆէնտի Գօրֆու պաշշէհպէնտէրլիյինէ Նասպ ու թային պույուրուլմուշ տըր:

—Հիճազտա գօլէրատան հիչ պիր էսէր գալմատըղը վէ Մըսըր հիւքիւմէթի թարաֆընտան վազ օլունան գարանթինալար գալտըրըլտըղը ճիհէթլէ, մէմալիքը Օսմանիյէնին մուխթէլիֆ մահալլէրինտէքի գարանթինալարըն տախի իլղա օլունտըղը Սըհհիյէ իտարէսինին պու կիւն նէշր օլունան պիր իլանը րէսմիսինտէն անլաշըլմըշ տըր:

—Բօսթա վէ Թէլէկրաֆ Նազըրը Իզզէթ էֆէնտի հազրէթլէրինէ պու քէրրէ Ֆրանսա հիւքիւմէթի թարաֆընտան Լէժիօն տ'Օնէօր Նիշանընըն գօմանտօրլիւք րիւթպէսի իհտա գըլընմըշ տըր:

—Իլլըրըլըրգըլա Նիսա հապսխանէսինտէ մահպուս պուլունան Ալիֆէ Նամ գարընըն պիր գաչ կիւն էվվէլ վէֆաթ իթտիկի զանն օլունարագ պիր թապութ տէրունինէ վազ օլունտուղու հալտէ Նէօպէթճի պուլունան թապիպ պիր տէ քէնտիսինի մուայէնէ իթմէք իսթէյիփ, մէզպուրէտէ էսէրը հայաթ կէօրմէսիյլէ մուալէճէթը լազըմէյի վէրմիշ, վէ ֆիլհագգա մէզպուրէ պիր գաչ սաաթ սօնրա խատէի հայաթ իթմիշ տիր:

—Թէլէկրաֆ վէ Բօսթա Նէզարէթի մուավինի Հասան Ալի էֆէնտինին հարէմի՝ կէօզլէրի գաչ մահալլինտէ, վէ աղզընըն ալթ վէ իւսթ տուտագլարը՝ տիշ էթլէրի կէօրիւնիւր տէրէճէտէ ճըմալը օլարագ խարիգ իւլ ատէ պիր չօճուգ տիւնեայա կէթիրմիշ տիր: Չօճուգ պէրհայաթ օլուպ վալիտէսի վէֆաթ իթմիշ տիր: Պիւյիւք Մուսթաֆա փաշատա տախի պէօյլէ պունուն կիպի պիր չօճուգ տահա տօղմուշ տըր:

—Թարաֆը հազրէթը Շահանէտէն կէչէնտէ Րուսիա սէֆիրի Մ. Նէլիտօֆա իթա պույուրուլան Օսմանիյէ Նիշանընըն թագլիտինէ Րուսիա իմբէրաթօրը թարաֆընտան միւսաատէ օլունմուշ տըր:

—Ալէքօ փաշա հազրէթլէրինին Տէրսաատտէ վուգու պուլան սէյահաթը սըրասընտա Պապը Ալի իլէ հուսուլէ կէլէն պիր իթիլաֆ իւզէրինէ, Ֆիլիպէտէ էհնիտէն պիր թագըմ Րումէլի պաշըպօզուգլարը թագ իթտիրիլմիշ տիր:

—Պանգը Օսմանի թարաֆընտան նէշր օլունան պիր ճէտվէլէ կէօրէ, էլէյէվմ մէյտանը թէտավիւլտէ 2,003,881 եիւզլիւք գայիմէ գալմըշ տըր:

ԹԷԼԷԿՐԱՖ

Աժանս Հավաս թէլէկրաֆնամէլէրի [illegible]

Բարիզ 9 յունվար

Մ. Բրիսօն՝ էնէրիտէն մէճլիսը մէպուսան րիյասէթինէ ինթիխապ օլունմուշ տըր:

Լիօն 9 յունվ.

Իխթիլալճըլարըն (անարշիսթ) մուհաքէմէսինէ պու կիւն խաթիմա օլունմուշ տըր:

Մահքումլարտան պիրի պուլունան բրէնս Գրաբօթքին՝ տայիմա էֆքեարը իխթիլալքեարանէ նէշր իթմէքտէ չալըշտըղընը աչըգտան աչըգա իգրար իթտիյի կիպի, իխթիլալճըլար Ֆրանսըզ վէ ֆիրար իթմէք վէ եախօտ տինամիթ պարութ գուլլանմագ չըգչըգլէրին պիրինի իխթիյար իթմէք մէճպուրիյէթինտէ պուլունտըղը սըրատա քէնտիսի (Գրաբօթքին) տինամիթի գուլլանմայա թէրճիհ իթմէսինի պէյան իյլէմիշ տիր:

Մուախխարէն րէիսը մահքէմէ բրէնս Գրաբօթքինին Լիօն շէհրի իխթիլալճըլարըյլա մէքթուպլաշմագ միւնասէպէթինը միւսպիթ վէ միւպէյյին պիր խայլը մէքթուպլար օգումուշ տըր:

Գահիրէ 9 յունվար

Թէքմինէն պէեան օլունտուղունա կէօրէ, մէճլիսը նուզզար՝ Արնավուտ ժանտարմաըը պիլքիւլլիյէ տաղըթմայա գարար վէրմիշ տիր. Հալթա մէրգում Արնավուտլարտան պագըլարը պունտան աքտէմ վազիֆէլէրինէ իատէ օլունմուշլար տըր:

Գօլօմպօ (Սէյլան ճէզիրէսինին բայթախթը) 10 յունվ.

Արապի իլէ ալթը րէֆիգի պուլունան Ապտէլալ, Ալի Ֆէհմի, Թուլպա, Մահմուտ Ֆէհմի, Մահմուտ Սամի վէ Եագուպ Սամի պու կիւն Սիւէյշ թարիգիյլէ պուրայա մուվասալէթ իթմիշլէր տիր:

Աժանս Բէօթէր

Աթինա 9 յունվ.

Իւնան Մէճլիսը Մէպուսան ազասընըն էքսէրիսի՝ եօրթուլարը ֆամիլեալարը նէզտինտէ կէչիրմէք իւզրէ Աթինատան հարէքէթ իթտիքլէրի ճիհէթլէ, զալիպա Իւնան պարլամէնթօսը փէտարթալարտան էվվէլ քիւշատ օլունամայաճագ տըր:

Մէմալիքը Միւթթէհիտէի Ամէրիգա սէֆիրի Մ. Շըյլէր՝ իթիմատնամէսինի գրալա թագտիմ էյլէմիշ տիր:

Շու սըրատա իճրայի սէյահաթ իթմէքտէ օլան Աւստրիա-Մաճար վէլիահտը կէչէճէք հաֆթա Աթինայա մուվասալէթի միւնթազըր տիր:

Ասօշիէյթէտ Բրէսս Թէլէկրաֆ

Մատրիտ 9 յունվ.

Վիւքէլանըն վուգու պուլան պուհրանըն նէթիճէսի օլարագ գապինէթօճա ալթըտաքի թէպէտտիւլաթ վագը օլմուշ տըր: Շէօյլէ քի խարիճիյէ իտէն նէզարէթը վիւքէլատան 3 զաթ, եանի րէիսը վիւքէլա Մ. Սակասթա, վէ հարպիյէ Նազըրը Մ. Մարթինէզ Գամբօս, վէ խարիճիյէ Նազըրը մարգի տը Վէկա Արմիյօ գրալըն թարաֆընտան իպգա օլունուպ, գապինէթօնըն ազայի սայիրէսի տախի պէրվէճհը աթի թէպէտտիւլ պույրուլմուշ տըր:

Ատլիյէ Նէզարէթինէ Մ. Բօմէրօ Ժիրօն, վէ պահրիյէ Նէզարէթինէ Մ. Բօտրիկէզ Արիաս, վէ մալիյէ Նէզարէթինէ Մ. Բէլակօ Գուէսթա, վէ տախիլիյէ Նէզարէթինէ Մ. Կիւլօն, վէ թիճարէթ վէ մէարիֆը ումումիյէ վէ նաֆիա վէ զիրաաթ նէզարէթլէրինէ Մ. Կանիազօ, վէ մուսթէմլէքեաթ Նէզարէթինէ Մ. Նունէզ տը Արս թային օլունմուշլար տըր:

Պիլճումլէ վիւքէլայի ճէտիտէ՝ Մէճլիսը մէպուսանըն էքսէրիյէթինէ տախիլ օլուպ, վիւքէլայի մումայիլէյհիմ՝ սէլէֆլէրինէ նիսպէթլէ պիր ազ տահա հիւրրիյէթփէրվէրտիրլէր:

ԱԶԳԱՅԻՆ

Դեկտեմբերի 19/31ինճի բազար կիւնիւ Բէթէրսպուրկ Էրմէնի քիլիսէսինտէ մէրհում Վեհ. Տ. Տ. Գէորգ Դ. Սրբազան կաթողիկոս հազրէթլէրինին իսթիրահաթը րուհի իչիւն իճրայի ային օլունուպ սավալար օգունմուշ տըր: Մէզքիւր քիլիսէտէ խըլնճախըլն գալապալըգ մէվճուտ օլուպ, հայ վէ [illegible] Սէֆարէթի [illegible] Մ. Վլանկալի, վէ հարիճիյէ ումումիյէ Նազըրը Մ. Ցէլիանօֆ, ժէնէրալ Գօնթ Լօրիս Մէլիքօֆ, գօնթ Ն. Իգնաթիէֆ, բրէնս Լօպանօֆ Ռօսթօֆսքի, [illegible] Նազըրը [illegible] վէ սայիրէ միւթէֆէրրիգէն հազըր պուլունմուշլար տըր: Պունտան աչըգ Գավգասիա իճրայի մէմուրիյէթ իթմիշ օլան իխթիյար ասքէրիյէտէն տախի ժէնէրալ Գարըգօֆ իլէ ժէնէրալ Լուքիւն վէ սայիր պազը ժէնէրալլար մէզքիւր քիլիսէտէ իճրայի ային օլունտըղը սըրատա հազըր պուլունմուշլար տըր:

—

Տիւնքի կիւն ֆէվգէլատէ սուրէթտէ Խառն Ժողով ազա իթմէք իւզրէ հէր նէ գատար Բաթրիգ. Ամեն. Տ. Տ. Ներսէս Սրբազան հազրէթլէրի թարաֆընտան տավէթնամէլէր կէօնտէրիլմիշ իսէ տէ, եօրթու կիւնլէրի օլմագ միւնասէպէթիյլէ Կրօն. Ժողով ազասընտան եալընըզ իւչ րուհանի վէ Քաղ. Ժողովտան սա եէտի ազա հազըր պուլունմուշ օլտըղընտան, մէզքիւր Խառն Ժողով իճթիմա իտէմէմիշ, վէ հազըր պուլունան ազալարըն թէքլիֆի մուճիպինճէ, Խառն Ժողովըն Անուանակոչութիւն եօրթուսընըն չարշէնպէ կիւնինէ գատար թէհիր օլունմասընա գարար վէրիլմիշ տիր:

Տիւն հէր նէ գատար Խառն Ժողով իճթիմա իտէմէմիշ իսէ տէ, Քաղ. Ժողով իճթիմա իտէրէք պազը մէսայիլը խուսուսիյէ իլէ մէշգուլ օլմուշ տըր:

—

Պազը Զմիւռնացիլը Էրմէնիլէր տիւնքի կիւն պա մահզըր Քաղ. Ժողովա միւրաճաաթ իտուպ, պիր տէ շէհրը մէզքիւրտէն մէվրուտ պիր թէլէկրաֆ սուրէթի թագտիմ իթմիշլէր տիր: Պու թէլէկրաֆըն մէալինէ կէօրէ, Պաղճեան Տ. Բարթողիմէոս վարդապետ պիր այտան պէրու հէր նէ գատար Զմիւռնիա միւրուր իթմիշ իսէ տէ, րէսմի պիր էմրնամէ մէվճուտ օլմատըղընտան, հիչ պիր իշէ թէշէպպիւս իթմէմիշ տիր: Պինաէնալէյհ մէզգում Զմիւռնացիլար՝ հիւքիւմէթը մահալլիյէյէ վէ րուհանի մումայիլէյհէ պիրէր թէլէկրաֆ չէքիլէրէք, մէմուրիյէթինին թաստիգ օլունմասընը Բաթրիգխանէտէն թալէպ իթմիշլէր տիր: Քաղ. Ժողով պու մէսէլէյի Նազարը տիգգաթա ալարագ, վէ Տէրսիմ Առաջնորդութիւնը մէսէլէսինի թէէխխիւր իտէրէք, չիմտիլիք Զմիւռնացիլարըն թալէպինի իճրա իթմէքէ գարար վէրմիշ, վէ պու գարարը տիւնքի կիւն պա թէլէկրաֆ Զմիւռնացիլարա թէպլիղ էյլէմիշ տիր:

—

Մանճըլըգ Առաջնորդը Գեր. Տ. Զաքարիա եպիսկոպոս իլէ տիկէր պազը էհալի՝ օրայա պիր միւֆէթթիշ իրսալ իտիլէրէք, Կիլիկիա կաթողիկոսը Ամեն. Տ. Տ. Մըկրտիչ Սրբազան հազրէթլէրինին պիր սէնէտէն պէրու ազլ իթմիշ օլտուղու մումայիլէյհ Տէր Զաքարիա Սրբազանըն պիկիւնահլըղընը թէպէյյին իթտիրմէք իւզրէ իճրայի թահգիգաթ օլունմասընը թալէպ իթմիշ օլտուգլարընտան, Սիվաս Առաջնորդը Գեր. Տ. Պետրոս Սրբազանըն միւֆէթթիշ թային օլունմասընա Քաղ. Ժողով թարաֆընտան գարար վէրիլմիշ տիր:

—

Մարտուսեանտաքի Ս. Աստուածածին վանքընըն վանահայրը Սահակ Պարթեւ վարդապետին վէֆաթը պա թէլէկրաֆ Բաթրիգխանէյէ խապէր վէրիլմիշ օլտուղու, Ամասիա առաջնորդի [illegible] Թովմասեան Գեր. Տ. Պօղոս Ս. վարդապետին մահալը մէզքիւրէ կիթմէսինէ [illegible] վէրիլմիշ տիր:

Մէրհում վանահայր Տիարպէքիր իլէ Երզնկեանցը [illegible] առաջնորդլուգ իթմիշ վէ «Ամեն Քրիստոսի Երուսաղէմ» սէրլէվհասըյլա տա պիր էսէր պրագմըշ տըր:

—

Տիւնքի կիւն Տնտեսական խորհուրդ ազասը Սեթեան Միհրան էֆէնտի Քաղ. Ժողովա կէլէրէք, ուզուն ուզատըյէ միւզաքէրէ վէ Բաթրիգխանէ սանտըղընըն ահվալը հագգընտա իզահաթ իթա իթտիքտէն սօնրա, Ս. Ծնունդ եօրթուսը միւնասէպէթիյլէ պիր իսթիգրազ ագտ իթմէսինէ միւսաատէ օլունմասընը թալէպ իթմիշ, վէ Քաղ. Ժողով տախի իճրայի իճապընը քէնտի րայէթինէ հավալէ իյլէմիշ տիր:

—

Գարակէօզեան Գրիգոր էֆէնտինին մէսէլէսինի սուրէթը գաթիյէտէ թէսվիյէ իթմէք իւզրէ տիւնքի Քաղ. Ժողով Պէյօղլու կալուածոց Հոգաբարձութիւնընըն մէօհիւր վէ տէֆթէրլէրինի ալմագ վէ Եէնի կալուածոց Հոգաբարձութիւնա թէսլիմ իթմէք իւզրէ Բարսեղ Հալաճեան վէ Յակոբ Պալոեան էֆէնտիլէրին պու կիւն Պէյօղլու Թաղ. խորհրդարանընտա պուլունմալարընա գարար վէրմիշ տիր:

—

Վան Առաջնորդը Ամեն. Խրիմեան Սրբազան՝ Բաթրիգ Սրբազան հազրէթլէրինէ պիր թէլէկրաֆ քէշիտէ իտէրէք, Բաթրիգլիգ մագամընա իգթիտարը թէպրիք իլէ, ումում Թաճիկ Էրմէնիլէրինին պու պապտէ հըսս իթտիքլէրի մէմնունիյէթը քեամիլէյի պէյան իթմիշ տիր:

—

Քէղալիք Բաթրիգ Սրբազան հազրէթլէրինին իգտարընը միւպէյյին րէսմի թէլէկրաֆ Եըլտըզա միւրուր իթտիյինտէ, Առաջն. Գեր. Օրմանեան՝ քիլիսէտէ խըլնճախըլն գալապալըգ օլտըղը հալտէ, Գուտտասը Շէրիֆ թագտիս իթմիշ, վէ ղաթը հազրէթը Շէհրիյարիլէրինին թէզայիւտը էօմր ու իգպալլէրի վէ տէվլէթը Ալիյէնին պագա վէ իսթիգրարը հագգընտա տուալէր օգունմուշ տըր:

—

Գուզգունճուգտա Թաղ. խորհուրդ ինթիխապընտան տօլայը պազը գըլ ու գալ զուհուրա կէլմիշ օլտուղընտան, Ալէաթճեան Գեր. Գրիգորիս Սրբազանըն մահալը մէզքիւրէ կիտուպ պու իխթիլաֆը մէն իթմէյէ Քաղ. Ժողով թարաֆընտան մէմուր իտիլմիշ տիր:

—

Օգուլլարըմըզճա մալիւմ օլտըղը վէճհլէ, Ուսումնական խորհուրդ՝ թէշէքքիւլ իթտիքի կիւնտէն պէրու, Այվազեան Աբրահամ էֆէնտինին Ս. Էջմիածին կէօթիւրտիկի վէ օրատա պրագտըղը չօճուգլար մէսէլէսինի նազարը տիգգաթա ալմըշ վէ պու սալը կիւնիւ տէ մումայիլէյհի ճէլպ ու տավէթ իթմիշ օլտըղընտան, Այվազեան էֆէնտի՝ պու տավէթէ իճապէթլէ, Ուսումնական խորհուրդտա պազը սուալ ճէվապ օլունտըղը սըրատա, ազատէն Ռ. Պէրպէրեան էֆէնտինին մումայիլէյհի ագըր քէլիմէլէրլէ թէքտիր ու թահգիր իթմէսի իւզէրինէ, Այվազեան էֆէնտի բրօթէսթօ իտէրէք խորհուրդտան չըգըպ կիթմիշ, վէ տիւնքի կիւն Բաթրիգ Սրբազան հազրէթլէրինէ պիր բրօթէսթօնամէ արզ էյլէմիշ, Բաթրիգը միւշարիւլէյհ հազրէթլէրի պու բրօթէսթօնամէյի տիւնքի կիւն Քաղ. Ժողովա [illegible] իթմիշ իսէ տէ, պու [illegible] պիր գարար վէրիլմէք [illegible] Ուսումն. խորհրդոյն թաքրիրինին պէքլէնմէսի լազըմ կէլտիյինտէն, գարարը թէհիր օլունմուշ տըր:

[illegible] Այվազեան էֆէնտինին [illegible] Ա. Յ. Այվազեան էֆէնտինին [illegible] սուրէթի [illegible] նազարը տիգգաթա [illegible]:

Տէր Խմբագրապետ.

Շատեր հետաքրքիր են մեր ծանուցեալ խնդրոյն մանրամասնութիւններն լսել:

Սակայն նկատելով որ խնդիրը այժմ յատեան Ազգ. Վարչութեան եկած է, ուստի յետ գրման կը խոստանամ յատուկ տեղեկագրով ամենայնն տալ և հասարակութեան ուշադրութեանն յանձնել:

Այս առթիւ պէտք մը չեմք տեսներ լրագրաց մէջ վիճաբանութիւն բանալ և գրաւել. վասն որոյ, Տէր Խմբագիր, զայս ի գիտութիւն հրատարակելնիդ խնդրելով այսօր.

Մնամ յարգանօք
Ա. Յ. Այվազեան

30 Դեկտ. 1882 Գատըգիւղ

—

Մասիս կազէթասընըն սահիպի իմթիյազը Այվազեան Գէորգ էֆէնտինին հէնուզ մահպուս պուլունտըղը մալիւմ տիր:

Էֆէնտիի մումայիլէյհին մուվագգաթէն թահլիյէի սէպիլի իչիւն մէհաքիմէ [illegible] Սարաֆ Թորոս էֆէնտի պէօյլէ [illegible] մէճճանէն [illegible] միւտտէիի ումումիլիկէ մահպուս թարաֆընտան պիր խայլը վէրիլմիշ օլմագլա, պու խուսուսը սուրէթի պէրվէճհը աթի տէրճ օլունուր.

Սաատէթլու էֆէնտի հազրէթլէրի,

Սահիպը իմթիյազը պուլունտըղըմ Մասիս նամ կազէթանըն կէօյա պազը թէֆէվվիւհաթը մուզիրրէ թապ ու նէշր օլունմասընտան տօլայը, աճիզլէրի [illegible] սըֆաթըյլա [illegible] գանունը ճէզանըն 138ինճի մատտէսինտէ մուհարրէր միւճազաթը ճալիպ օլուպ, մատտէի մէզքիւրտէ իսէ ճէզայի նագտի [illegible] պիր կէօնտէ [illegible] կէօսթէրիլմիշ օլտուղունա նազարան, պիր տագիգա պիլէ հապսըմ լազըմ կէլմէզ իքէն 10 կիւնտէն պէրու քէօշէի մահպուսիյէթտէ [illegible]: Հալ պու քի ահքեամը [illegible] 108ինճի մատտէսի ահքեամընա թէվֆիգէն [illegible] քէֆալէթ [illegible] գանունիյէի [illegible] սըճիլլաթը իսէ տէ, պիր գաթ տահա թէճտիտ [illegible] մուհաքէմէնիզ հէր հալ ու զէմանլարընտա հազըր պուլունմագ իւզրէ [illegible] գանունըն 111 վէ 115ինճի մատտէլէրի ահքեամընա թէվֆիգէն թէճտիտ [illegible] հազըր պուլունմուշ օլտըղըմտան, նէթիճէի մուհաքէմէյէ գատար մուվագգաթէն թահլիյէի սէպիլիմ [illegible] խիզմէթ [illegible]: Օլ պապտէ էմր ու իրատէ հազրէթը մէնլէհիւլ էմրին տիր:

ԳԷՈՐԳ ԱՅՎԱԶԵԱՆ

29 քեանունը էվվէլ 98

—

ՄՕՆԹԷ ԳՐԻՍԹՕ

Իրմէնիճէ թէրճիւմէ Նազարեան Միհրան էֆէնտինին Մօնթէ Գրիսթօ հիքեայէսինին Թիւրքճէ թէրճէմէսինին 6 ճիլտինտէն 3ւնճիւ ճիլտի սախի պու տէֆա մէյտանը ինթիշարէ չըգմագ իւզրէ պուլունտըղը էֆէնտիի մումայիլէյհ թարաֆընտան իլան օլունուր:

ԱՀՎԱԼԸ ԲՕԼԻԹԻԳԻՅԷ

ՄՈՒՀԱՐԷՊԷ

Տիւնքի նիւսխէմիզտէն տէվամ

Ինկիլթէրրա տէվլէթի իչիւն, տայիմա Էվրօբանըն գարա գըթաաթտա եա սուլհու սալահը պագը սագլայաճագ, եախօտ պիր մուհարէպէ վուգու պուլուրսա, մէզքիւր մուհարէպէնին Ինկիլիզ մէնֆաաթընա միւմքին մէրթէպէ ազ տօգունաճագ թարաֆը իլթիզամ իտէճէք տէվլէթէ եա միւթթէֆիգ եախօտ թարաֆկիր պուլունմագլըգ, պիր գաիտէ հիւքմիւնէ կէչմիշ տիր ։

Ինկիլթէրրա իչիւն պու տէվլէթ, Իւչիւնճիւ Նաբօլէօնուն թախթա ճիւլուսու իթմէսինտէն Մէքսիքօ մուհարէպէսինէ տէկին Ֆրանսա տէվլէթի իտի ։

Իքինճի իմբէրաթօրլուղուն մահվընտան սօնրա, էվվէլ պէյլիւզ ֆագաթ սօնրատան սօնրայա բէք աչիքեար սուրէթտէ օլարագ, Ինկիլթէրրա ինտինտէ, Ֆրանսանըն եէրինէ կէչէն տէվլէթ, շիմտի Ալէմանիա Թէամիւլէ օլունան Բրուսիա տէվլէթի օլտու ։

Վէ տօղրուսունու սէօյլէմէք իչիւն, Պէօյիւք Ֆրէտէրիքին խալէֆի, Ինկիլթէրրա բօլիթիգասընա, Իւչիւնճիւ Նաբօլէօնտան չօգ զիատէ մաիլ պուլունտու ։

Բէք ինթիմալ տըր քի, էկէր Բրուսիա տէվլէթի, պունտան մուգատտէմ Ֆրանսա գատար գուվվէթլի պիր տէվլէթ օլմուշ օլսա իտի, Ինկիլթէրրանըն Իւչիւնճիւ Նաբօլէօնա ասլա լիւզումի պուլունմայաճագ իտի, վէ բէք ինթիմալ տըր քի, օլ վագըթ միւշարիւլէյհ հազրէթլէրի տախի իմբէրաթօրլուգ քիւրսիսինին իւզիւնիւ պիլէ կէօրէճէք տէյիլ իտի ։

Ինկիլթէրրա պիննէֆս քէնտի պագասը իչիւն, հիչ պիր տէվլէթին իթթիֆագընա միւհթաճ տէյիլ իսէ տէ, նէֆսի Էվրօբատա ումում տէվլէթլէրին բօլիթիգասընա էսաս օլան միւվազէնէյի հալի վէ քէնտի մէնաֆիի թիճարիյէ վէ սարրաֆիյէսի մուհաֆազասը իչիւն, տայիմա պիր մուինէ ինթիխաճը վար տըր. վէ եա պիր վէ եա տիկէր թարաֆտան տայիմա քէնտիսինէ գուվվէթլի մուինլէր էքսիք օլմայըպ, տիւշիւնէճէյի չէյ եալըըզ հանկիսընը ինթիխապ իթմէքլիք մասալէսինտէն իպարէթ տիր ։

Ֆրանսատան էվվէլ, մէզքիւր մուին Բրուսիա իտի ։

Ֆագաթ Բրուսիա, հէր վագըթ պէօյիւք Ֆրէտէրիքին կիւնիւնտէքի Բրուսիա գալամատը ։

Անըն իչիւն Իւչիւնճիւ Նաբօլէօն Բրուսիանըն եէրինէ գայիմ օլտու. Նասըլ քի շիմտի տախի թէքրարէն Բրուսիա Ֆրանսանըն եէրինէ գայիմ օլմուշ տուր ։

Պու միւթալէալար, մէճպուրի, թէվարիխին պիրազ էսքի սահիֆէլէրինէ միւրաճաաթ իթմէքլիկիմիզէ լիւզում կէօսթէրիյօր. իմտի մուխթասարէն մէզքիւր սահիֆէլէրի պիրազ կէօզտէն կէչիրէլիմ ։

1756 սէնէսինտէ, Ֆրանսա, Ավուսթրիա, Ռուսիա, Շուէտ վէ Ալէմանիա տէվլէթլէրի, Իքինճի վէ եախօտ Պէօյիւք Ֆրէտէրիքին գրալիյէթի թահթընտա պուլունան Բրուսիայը էզմէք իչիւն պէյնլէրինտէ իթթիֆագ իտիւպ, քեաֆֆէսի պիրտէն, պէտպախթ Ֆրէտէրիքին իւզէրինէ տիւշտիւլէր ։

Պէօյիւք Ֆրէտէրիք, քէնտի 70 պին քիշիլիք պէհատըր օրտուսը իլէ, եարըմ միլեօն ասաքիրէ գարշը քէնտի մէմալիքինի մուհաֆազայա գըյամ էյլէտիյինտէ, եալընըզ Ինկիլթէրրա տէվլէթի իտի քի, կէրէք գարատան վէ կէրէք տէնիզտէն, Ֆրէտէրիքին իմտատընա եէթիշտի ։

Մէզքիւր մուհարէպէ թամ 7 սէնէ տէվամ իտիւպ, էվվէլ էմրտէ, Ինկիլիզլէրին վէ Բրուսիալըլարըն եըլտըզը բէք գարարմայա պաշլատը իսէ տէ, իքի սէնէ սօնրա տէնիզտէ Ինկիլիզ տօնանմասը վէ գարատա տախի, Պէօյիւք Ֆրէտէրիքին քիւչիւք օրտուսը, ֆիւթուհաթ ֆիւթուհաթ իւզէրինէ գազանմայա պաշլատըլար ։

1758 սէնէսինտէ, Ֆրէտէրիք Զօրնտօրֆ մուհարէպէսինտէ եալընըզ 11,000 նէֆէր զայի իթմիշ իքէն, 22,000 նէֆէր Ռուսիա ասաքիրինի գըլըճտան կէչիրտի ։

Ռօզպախ եագընլարընտա 20 պին նէֆէր Բրուսիալըլար, 50-60 պին նէֆէր Ավուսթրիալըլար վէ Ֆրանսըզլար իլէ գարշը պէ գարշը կէլտիլէր. Սէյտլիցըն մայէթինտէ պուլունան Բրուսիա սիւվարիսի էօյլէ պիր տէհշէթլի հիւճում իթտի քի, Ֆրանսըզլար նէ եարաճագլարընը շաշըրտըլար, վէ եալընըզ 160 նէֆէր Բրուսիալը թէլէֆ օլտուղու հալտէ, 10,000 նէֆէր Ֆրանսըզլար էսիր տիւշտիւլէր ։

Բէք ազ վագըթ սօնրա, Ֆրէտէրիք, Պրէզլավ եագընլարընտա, Ավուսթրիալըլարը թէքրարէն միւզմէհալ իտէրէք, 5000 նէֆէր Բրուսիալը վէ 12,000 նէֆէր Ավուսթրիալը թէլէֆ օլմուշ օլտուղը հալտէ, իքի մուհարէպէտէ, Ֆրէտէրիքին էլինէ 38,000 նէֆէր էսիր տիւշմիւշ իտի ։

Պու ֆիւթուհաթլար իւզէրինէ, Լօնտրատա պէօյիւք շէնլիքլէր իճրա օլունուպ, Ինկիլթէրրա բարլամէնթօսը, Պէօյիւք Ֆրէտէրիքէ սէնէվի 700,000 Ինկիլիզ լիրասը թախսիսաթ պաղլատը ։

Պու ճիւմլէ իլէ, Բրուսիա օրտուսը օլ գատար պէօյիւք տիւշմէնլէրէ տայիմա ղալէպէ իտէմէյիպ, պիր գաչ տէֆա քէնտիսի տէ եէնիլտի, վէ 1760 սէնէսի հօքթէմպէրին 9ընտա, Ավուսթրիալըլար վէ Ռուսիալըլար, Պէրլինի զապթ իթտիլէր ։

Մուհարէպէ եինէ տէվամ իթմէքտէ իտի ։

Նիհայէթ Ռուսիա իմբէրաթօրիչասընըն վէֆաթը իլէ Իւչիւնճիւ Բէթրօ թախթա ճիւլուս իթտիյինտէ, Ռուսիա օրտուսը մուհարէպէտէն կէրի չէքիլտի, անըն արգասընտան Շուէտ օրտուսու տախի մէյտանը մուհարէպէյի թէրք էյլէտի. Բրուսիալըլար եէնիտէն պիր թագըմ ֆիւթուհաթլար գազանտըլար. պունուն արգասընտան Բարիզտէ սուլհ ագտ օլունուպ Ֆրանսըզ օրտուսը տա կէրի չէքիլտի, վէ մէյտանտա եալընըզ Ավուսթրիա իլէ Բրուսիա գալըպ, 1763 սէնէսի ֆէպրուար 15ինտէ պունլար տախի ագտը միւսալէհա իտիւպ թէքմիլ մուհարէպէ խիթամ պուլտու ։

Եէտի սէնէ տէվամ իտէն պու տէհշէթլի մուհարէպէտէն էվվէլ Էվրօբանըն խարիթասը հէր նէ հալտէ իտի իսէ, հէման եինէ ԱՅՆԻ ՀԱԼՏԷ պագը գալտը, օլ գատար եիւզ պինլէրճէ կէնճլէր, պիհուտէ եէրտէ թօբրագլարը թըրմալայարագ ճան չէքիշմիշլէր, վէ պիրպիրլէրինին սինկիլէրի ալթընտա րուհլարընը թէսլիմ իթմիշլէր իտի ։

Մէյտանտա, Պէօյիւք Ֆրէտէրիքին, ճէնքճիլիք շէօհրէթինտէն պաշգա հիչ պիր չէյ գալմամըշ իտի ։

Մուհարէպէնին հէյնի տէվամընտա, Իսբանիա տախի Ֆրանսա իլէ պիրլէշմիշ իտի, վէ Ֆրէտէրիքին միւթթէֆիքի օլան Ինկիլթէրրաեա գարշը քէնտիսի տախի մուհարէպէյէ տախիլ օլմուշ իտի ։

1763 սէնէսի ֆէպրուար 10ունտա, Ինկիլթէրրա իլէ Ֆրանսա պէյնինտէ տախի ագտը միւսալէհա օլտու ։

Ինկիլիզլէր, մուհարէպէ էսնասընտա, Էվրօբատա, Ասիատա վէ Ամէրիգատա, Ֆրանսըզլարըն էլինտէն զապթ իթմիշ օլտուգլարը եէրլէրին չօղունու թէքրարէն Ֆրանսաեա թէրք իթտիլէր իսէ տէ, թէքմիլ Գանատա, Նօվա Սգօթիա, Գափ Պրէթօն, պիւթիւն Լուիզիանա վէ Տօմինիգա, Սէն Վէնսան, Կրանատա, Թօպակօյը վէ Աֆրիգա միւսթէմլիքեաթընը քէնտիլէրէ ալը գօյտուլար ։ Քէզալիք Իսբանիալըլարըն էլինտէն տախի Գուպա ճէզիրէսինի զապթ իթմիշ իքէն, անըն գարշըլըղը օլարագ իքի Ֆլօրիտայը ալըգ իտէրէք, Գուպայը կէրի վէրտիլէր ։

Պունտան տա անլաշըլըյօր քի, մէրքէզի Էվրօբատա, Բրուսիա տէվլէթինին պագասը էհէմմիյէթի, Ինկիլթէրրա իչիւն [illegible] պիր չէյ տէյիլ տիր ։

Օնտան պէրու էօյլէ հալլէր վագը օլմուշ տըր քի, պու էհէմմիյէթ [illegible] տահա զիատէ արթմըշ տըր ։

Ռուսիա տէվլէթի, Ինկիլթէրրանըն մէնֆաաթընա տաապանը տաապանընա զըտտ պիր բօլիթիգատա պուլունուպ, պու բօլիթիգա չու սօն եիրմի օթուզ սէնէ զարֆընտա կիթթիքչէ տահա զիատէ մէյտանա չըգմըշ տըր ։

Անճագ Ռուսիա տէվլէթինին կէրէք Էվրօբա վէ կէրէք Ասիա գըթաալարընտա թէվսիի մէմալիք իթմէք չան ու թամահը, Ինկիլթէրրաեա պաշգա պագը սայիր տէվլէթլէրին տէ բօլիթիգասընա տօգունտուղունտան, տայիմա հէյնի իգթիզատէ Ռուսիայա գարշը Ինկիլթէրրայա միւլահըզ մուավէնէթ իտէճէք տէվլէթլէր էքսիք օլմամըշ իսէ տէ, Ինկիլթէրրա տէվլէթինէ [illegible] պաշգալարընա օլան մուավէնէթի, զիյատէ մաանէն տիր, նիթէքիմ մատտէտէն ։

Էկէր պէօյլէ օլմուշ օլմասա իտի, Ավուսթրիա վէ պիլախասսա Ռուսիայա գարշը Ինկիլթէրրանըն [illegible] տար գօլլարը հալինտէ պուլունմուշ օլաճագ իտի. վէ բէք ինթիմալ տըր քի օլ վագըթ Ինկիլթէրրանըն ասըլ մագսատընա մուգայէսէ օլարագ, պիւթիւն Շարգ, տայիմի պիր օրտուտէ վէ պիր ինսան սալթանաթը հալինտէ պուլունաճագ իտի ։

Ավուսթրիա տէվլէթինին հալի իսէ Ինկիլթէրրա կիպի օլմայըպ, միւթթէֆիգինին [illegible] հալինտէ կէլմիշ տիր ։

Խամի Ինկիլթէրրանըն մանէվի մուավէնէթինտէն մաատա, պիր տէ մատտի մուավէնէթէ պէհէմէհալ միւհթաճ պուլունմագտա [illegible] տախի Բրուսիա վէ եախօտ շիմտիքի Ալէմանիա, եանի Ինկիլթէրրանըն էսքի միւթթէֆիգի [illegible] ։

Պու հալտէ, բօլիթիգայի [illegible] պիր նէվի [illegible] նէթիճէսինտէ օլարագ [illegible] կէլմիշ տիր ։

Իւչիւնճիւ Նաբօլէօնուն հիւքմիւ թահթընտա պուլունան Ֆրանսա տէվլէթի, քէնտինի Ինկիլթէրրայա բաղլը իտէն պաղլարը կէվշէթմէյէ պաշլամըշ օլտուղու կիւնտէն իթիպարէն, Բրուսիա իլէ Ինկիլթէրրա պէյնինտէ վիւճուտ պուլունմուշ օլան աթիգ իթթիֆագըն պիր նէվի տիւկէրի հայաթ պուլաճաղը էմարէլէրի տախի զահիրէ չըգմաղա պաշլամըշ իտի. վէ Իւչիւնճիւ Նաբօլէօն իլէ պիրլիքտէ Ֆրանսա բօլիթիգասը տախի քէմալիյէն մահվ օլուպ, խարիճի բօլիթիգա իսիմ Ալէմանիանըն իտարէսինէ կէչմիշ կիպի, մէզքիւր էմարէլէր սահիհ պիր վուգուաթ սըրասընա կիրմիշլէր ։

Վէ տօղրուսունու տա սէօյլէմէք իչիւն, էկէր Ինկիլթէրրանըն նիյէթ ու մագսատը նէֆսի Էվրօբատա ասայիշի հալի պագը սագլամագ, վէ Ռուսիանըն թէճավիւզլարընա հուտուտ վազ իլէմէք իչիւն քէնտիսինէ պիր մուավին պուլմագ իսէ, պու իքի ճիհէթտէ տախի, Ալէմանիատան վէ Ավուսթրիատան զիյատէ քէնտինէ թապիի մուավինլէր պուլունամազ իտի. վէ հագգըմըզ սէօյլէմէք իչիւն, քէնտի բօլիթիգասընըն տօղրուլուղու իլէ տահա զիյատէ [illegible] վէ ուսթա պուլունմուշ օլան բրէնս Պիզմարգ, Էվրօբանըն սուլհ ու սալահընա, Իւչիւնճիւ Նաբօլէօնտան չօգ զիյատէ էսասի վէ տօղրու պիր խըտմէթ իթմիշ տիր ։

Պունտան իչիւն տիր քի, սապըգ լօրտ Պիգընսֆիլտ միւքէլարը կիւնինտէ, Ալէմանիա իլէ Ավուսթրիա պէյնինտէ միւնագիտ կէլէն իթթիֆագ, խարիճիյէ նազըրը լօրտ Սալիսպէրի թարաֆընտան մէմնունիյէթլէ ալգըշլանմըշ, վէ շիմտիքի Մ. Կլատսթօն տախի, հէր նէ գատար Ինկիլթէրրանըն ուսուլը խարէճիսի պաշընա կէչմէսինտէն էվվէլ, Ավուսթրիանըն ուսուլը խարէճինէ գարշը բէք տէ հագգսըզ օլմայարագ ազըլընտան պազը սէօզլէր գաչըրմըշ իտի իսէ տէ, բէխի միւքէլա օլտուղու կիւնտէն պէրի, լօրտ Պիգընսֆիլտ իլէ լօրտ Սալիսպէրի գատար Ալէմանիա վէ Ավուսթրիա իթթիֆագընա թէքմիլ գուվվէթի մանէվիյէսի իլէ հէմէֆքեար վէ տախիլ պուլունմագտա տըր ։

Իշթէ Թալիի իթթիֆագլարըն նէ տէրէճէտէ գարշը գօնուլմազ պիր գուվվէթէ մալիք պուլունտուգլարընա, պու ճիհէթ տախի, [illegible] գապիլ օլամայան պիր խագիգաթ տըր ։

Խուլասայի քէլամ, պու կիւնքի կիւն, Ալէմանիա վէ Ավուսթրիա տէվլէթլէրի, չէօզիւլմէսի բէք միւշքիլ օլան պիր իթթիֆագը թէսաֆիւֆի (պաշտապանողական) իլէ պիրլէշմիշ, վէ Ինկիլթէրրա տէվլէթի տախի մանէն մէզքիւր իթթիֆագա տախիլ պուլունմուշ իքէն,

Եախօտ թալիի սէսլէրէ սէօյլէնէրէք,

Տիւնեանըն էն մուհթաշամ օրտուսու, վէ էն տէհշէթլի տօնանմասը պու իթթիֆագըն թարաֆընտա պուլունուգտա, Պիզմարգլար, Մօլթքէլէր, Օւլլիլէր վէ Սէյմուրլար պուլունմասա իտի պիլէ, Ալէմանիանըն վէ Ինկիլթէրրանըն բէյլէրինէ գարշը տէյիլ պիր մուհարէպէնին, իլա պիր աթէշ թալիմինին պիլէ վուգուա կէլմէսինէ չիւրհէ իթմէմիզ լազըմ կէլէճէք իտի ։

Վէ մէմնունէն վէ իֆթիխարէն հալէա պէեան վէ գավիէն իւմիտ իտէմէյէ սէպալլէքիմիզ վէ հագգըմըզ պուլունմալը օլմալը տըր քի, նէֆսի Էվրօբատա, Ռուսիա վէ Ֆրանսա տէվլէթլէրի թարաֆընտան Ալէմանիայա վէ Ավուսթրիայա գարշը մուհարէպէ վուգու պուլունաճագ կիպի քէչֆիյաթլար, քէնտիլէրինի արրա անմալարընտա [illegible] թավուգլար կիպի, պու գատար մուհարէպէ հազըրլըղը արա եէրինտէ հալէա թօբ տիւմանը վէ գան րէնկլի կէօրիւմէյէճէք թէհամմիւլլէրինի զապթ իտէմէյէն ՃԻՆՍԻ ԻՆՍԱՆ գահրամանլարընըն բիյալարը նէթիճէսի տիր ։

ՀԱՆԴԷՍ ԹԱՂՄԱՆ

Տ. Տ. Գէորգ Դ. [illegible] Կաթողիկոսի [illegible] Հայոց

Գաֆգասիա մուխպիրիմիզին տիւնքի նիւսխէմիզտէ խիտաբ իթտիյի մէրհում Սրբազան Կաթողիկոսըն բէյնի տէֆնի հագգընտա եազտըղը թաֆսիլաթ տըր ։

Հանգուցեալ վեհ. Հայրապետին մարմինը դշ. օր գեկամ՝ ցին մայր տաճարին փոխադրուեցաւ 'ի վեր՝ իջման տեղւոյն առաջը սև թաւշապատ բարձր պատուանդանի մը վերայ դրուած կ'կենար, քահանայապետական զգեստներ, թագ ի գլուխ, կաթողիկոսական մատանին մատը և օծման քօղը երեսը ծածկուած. կաթողիկոսական գահաւորակին մէջ, աջակողմեան դասում, հայրապետական Աթոռը ամբողջ չուրջառաձևէ սև թաւշով մը ծածկուած էր, որոյ մէջ տեղը բանուած պատկեր խաչ մը կար. Տաճարը ամբողջ 5 օր ընդհանուր ուխտատեղի մը դարձած էր, ուր ամեն կողմէն անթիւ բազմութիւն արանց և կանանց ջերմեռանդութեամբ կ'գային ի համբոյր Աջոյ հանգուցեալ Հայրապետին ։ Բաց ի սոցանէ հետզհետէ Էջմիածին կ'հասնէին այլ և այլ քաղաքաց

ՖՈՒԳԱՐԱ ՀԷՔԻՄԻ

ԼԱ.

ԱՏԱԼԷԹ

(1615 [illegible] տէվամ)

Պունը միւթէագըպ Թրիսթան տաղլարտա խիթապէն «Աըր, տաղլար» պաղըրտը ։

Պէշ ալթը նէֆէր ասքէր պու տավէթի իչիտինճէ հաղը իթտիկիմիզ տէհշէթլի մէնզարէնին վուգու պուլտըղը օտայա եիւրիւյիւշ իթտիլէր, Անթիւ տը Մօնթէկիւյի գուշաթտըլար, վէ պիր տագիգատա սիլահլարընը ալըպ էլինի այաղընը սըգը սըգը պաղլատըլար ։

Պու պիթտիքտէն սօնրա Բաուլըն պիր իշարէթի իւզէրինէ տաղլար չէքիլտիլէր ։

—Էկլանթին նէ՞րէտէ տիր, – սիւվալ իթտի տէլիգանլը՝ աչըգ պիր սէսլէ Պլանշա ։

—Պուրատա տըր, – ճէվապ վէրտի մէրգումէ գատըն ։

—Անթիւ տը Մօնթէկիւ մէրգումէյի կէօրտի՞ւ մի ։

—Խա՛յր ։

—Տիմէք գըզըն պիր չէյտէն խապէրի եօ՞գ մը ։

—Խա՛յր, եօգ տըր ։

—Շիւքիւրլէր օլսուն Ալլահա, – տէտի Բաուլ մըրըլտանարագ, – ինթիմալի եօգ մը տըր քի մէրգումէ գըզ պու բէզիլ վէ րիւսվայ տաամըն քէնտի բէտէրի օլտուղունը հիչ պիլմէսին ։

—Կէօրիւյօրսունըզ, Էկլը բրէնսի, – տէվամ իթտի Թրիսթան՝ Անթիւ հիտտէթինտէն քէօբիւրէրէք պիլհուտէ չըրբընտըղը վագըթ, – կէօրիւյօրսունըզ քի Ալլահ սիզի գահր իթմէ տիւշիւր հազըր վար տըր ։ [illegible] մուհաքէմէ իտուպ խամրընըզը վէրէճէքլէր վէ սիզէ էօյլէ պիր իշքէնճէ թէրթիպ էյլէյէճէքլէր քի, գըլըճըմըն կէօսթէրիճիզ պաթմասը օ իշքէնճէնին եանընտա պիր չէյ տէյիլ տիր ։

—Պէյքի տէ գուլլար տէյիշէճէք տիր, – ճէվապ վէրտի Անթիւ, – պէնիմ մէյտանտա օլմատըղըմ շիմտի ֆարգ օլունաճագ, պէնիմ սատըգ ատամլարըմ կէլիպ պէնի գուրթարաճագլար. օ զէման վա՜յ հալինիզէ ։

—Տահա իւմիտ իտէճէք տէրէճէտէ ագըլըմըզը՞ գմըշսընըզ ։ Էկլը գալէսի արթըգ սիզին տէյիլ տիր, Անթի՛ւ տը Մօնթէկիւ, տաղլարըն տըր ։

—Պունը եալան սէօյլէյօրսունըզ ։

—Շու բէնճէրէյէ կէլիպ պագընըզ ։

Մէրգում էսիր հէր նէ գատար իւլէրիւ սըգը սըգը պաղլը իտի իսէ տէ, պիր ազ գըմըլտանապիլմէքտէ օլտըղընտան, սիւրիւքլէնէ սիւրիւքլէնէ տար բէնճէրէնին էօնիւնէ գատար կիթտի ։

Օրատա պիր մէնզարէ կէօրիւպ մաթ օլտու ։

Գարթանըն եագտըրմըշ օլտուղը պիր գաչ մաշալանըն ըշըղըյլա, մուհարէպէնին խիթամ պուլմըշ օլտուղունը կէօրտիւ ։ Կրիպիլէր՝ Լագիւզօն իլէ Վարօզըն ասքէրլէրի թարաֆընտան իքի աթէշ արասընա ալընտըգլարընտա, թարումար օլուպ գաչմըշլար վէ մէյտանըղտա նաշէլէր պըրագմըշլար իտի ։ Պունլար հէր թարաֆա տա փիրար իթմէքտէ իտիլէր ։

Խէնտէքլէրէ աթըլմագտա, քէնտիլէրինի մէթէրիզլէրտէն աշաղա աթմագտա, գայալարտան աշաղա գայմագտա իտիլէր ։

Եալընըզ եիրմի պէշ օթուզ քիշի՝ զըխըլլէրին արասընտան պիր եօլ պուլուպ էյրէթի քէօբրիւլէրին իւզէրինտէն գաչմագտա իտիլէր ։

Տաղլար՝ մէյտանըղտան վէ պաղչէյի սէթտէն թիւֆէնքլէ նիշան ալարագ փիրարիլէրի թավշան կիպի եէրէ սէրմէքտէ իտիլէր ։

Անթիւ տը Մօնթէկիւ անլատը քի հէր չէյ պիթմիշ վէ թէքմիլ պիթմիշ իտի, վէ հիչ պիր իւմիտի գալմամըշ իտի ։ Օ զէման պէօյիւք պիր տէհշէթէ կիրիֆթար օլտու, տիշլէրի պիրպիրինէ չարբտը, պէնիզինտէն սօուգ պիր թէր ագտը, ալըլարը չաթըլտը՝ թիթրէտի ։

Էկլը բրէնսի էվվէլա բէլէնք կիպի հիտտէթլէնմիշ իքէն, շիմտի արթըգ սըրթլան վէ չագալ կիպի բէզալէթլէ [illegible] կէօզիւքմէքտէ իտի ։

—Ա՛հ, – պաղըրտը Թրիսթան՝ տը Շան տ'Իվէր [illegible], գօրգույօրսունըզ ։ Պիր ազ էվվէլ օ գատար հիտտէթլէնէն սէօյլէմէքտէ վէ թէհտիտ իթմէքտէ իքէն, շիմտի վիճտան վէ տէհշէթինիզտէն նաչըլ պաշ էյիլիօրսունըզ, խաին քէօփէք, պիրա պիզ [illegible] Ճէնապը Հագգ թարաֆընտան կէլիյօրըզ ։ Սիզ ճինայէթին հէր տէրէճէսինի իճրա իթթինիզ, Անթիւ տը Մօնթէկիւ... ատամ գաթլ իթթինիզ, գըզ գաչըրտընըզ, գատըն [illegible] պըրագտընըզ, ըրզա կէչթինիզ, խըյանէթ իթթինիզ... էօնիւնիզէ պագընըզ վէ պու էօմրը բէչիրանէ իլէ նէրէլէրէ տիւշթիւքինիզի կէօրիւնիզ ։ Պու նազիք վէ պէտպախթ գատընըն պաշլարընը էօլտիւրտիւնիզ, մուսախխէրէն մէրգումէ գատընը մէլուն աշգ ու սէվտանըզա լէքէլէյիպ իշքէնճէ տիւչար իթթինիզ ։ Պու ճէպր ու թաարրուզ իւզէրինէ պիր չօճուգ, պիր գըզ տիւնեայէ կէլմիշ, վէ սիզ պու չօճուղը՝ կէօզլէրի գաբալը վէ տատանըճայը պօղազընա տայանտըրարագ կէթիրթիքինիզ պիր ատամա թէլէֆ իթթիրմիշինիզ ։ Մէյտանա չըգմասընտան գօրգտըղընըզ պու սըրրը պիլմէտէ կէօմէք իչիւն օ ատամը Օն պիրինճի Լուի մէյտանընտա էօլտիւրմիշսինիզ ։ [illegible] Պիէր Բրօսթ էօլմէզտէն էվվէլ գաբթան Լագիւզօնա հէր չէյի սէօյլէմիշ իտի, վէ հէմ տէ Պլանշ տը Միրպէլին ուսուլճաճըգ ֆուգարա հէքիմինէ վէրտիկի մանալը պիր միւճէվհէր սայէսինտէ կիւնիւն պիրինտէ 1620 յունվար 17ինճի կիճէնին չօճուղը թանըլաճագ իտի ։

—Օ չօճուգ էօլմիւշ տիւր, – տէտի Էկլը բրէնսի քէքէլէյէրէք ։

—Օ չօճուգ պէրհայաթ տըր, – ճէվապ վէրտի Թրիսթան, – սաղ տըր վէ սիզ տէ անը թանըրսընըզ ։ Օ գըզ պուրատա տըր, վալիտէսինին եանընտա տըր ։ Էկլանթին տիր, պու գըզ սիզին գըզընըզ տըր ։

—Պէնիմ գըզը՞մ մը, – թէքրար իթտի Անթիւ տը Մօնթէկիւ ։

—Պունա չիւպհէ օլունուր, տէյի՞լ մի, – տէվամ իթտի Բաուլ ։ – Զիւլհագիգա քի՞մ ինանըր քի, պու տիլպէր վէ թաթլը պագըշլը գըզ, պու պաքիզէ վէ պիկիւնահ մէլայիքէ՝ բէզիլ վէ րիւսվայ Էկլը բրէնսինին գըզը տըր ։ Վէ ֆագաթ պու պէօյլէ տիր, տօղրու տըր ։ Ճէնապը Հագգ պագէն միւսաատէ իտէր քի, էն կիւզէլ վէ էն րայիհալը չիչէքլէր՝ էն զիյատէ թաաֆֆիւնլի պաթագլըգլարտա պիթսին ։

—Ա՛հ, – տէտի Անթիւ բէք քէտէրլէ պիր թարզտա, – իշթէ գալբիմտէ պու չօճուգ իչիւն սէօյլէմէքտէ օլան օ ղարիպ սէտա շիմտի անլաշըլըյօր ։ Մէրգումէ գըզ էսիր օլարագ էլիմտէ պուլունտուղու զէման պէնի թահգիր վէ թէհտիտ իթտիկինտէ, պու մազլումէ թավըրլարը պիլա հիտտէթ թահամմիւլ իթտիկիմի աճայիպ պու իմիշ ։ Գան պաղըրըյօր իմիշ. «Պու սէնին գըզըն տըր» ։ Գըզըմը քէնտի էլլէրիմլէ էօլտիւրմէկ իսթէմիշիմ ։ Ա՛հ, Ալլահ ատիլ տիր ․․․ Ալլահ ատիլ տիր ։

(Տէվ-ի)

կողմանէ յուղարկուած պատգամաւորութիւնք, Տփղիս քաղաքի ազգային Թեմական վարժարանաց, Գայիանեան և Յովնանեան դպրոցաց, բարեգործական ընկերութեան և Ներսիսեան դպրոցի կողմանէ ներկայացուցիչներն էին Պրք. Գ. Սիմէոնեան, Գ. Ղամբարեանց, Ն. Խոսրովեան, Գ. Բարխուտարեանց։ Երևան քաղաքի Թեմական ազգ. դպրոցաց կողմէն Պ. Պռօշեանց, Հայ հասարակութեան կողմէն Պրք. Վարդան Եղիազարեան, Վասիլ Գեղամեան, Վասիլ Եղիազարեան, Ռուբէն Ջալալեան, Տրդատ Վարդանեան, Ջաքարեան եղբարք եւ ընդամէնը 15 հոգի, նաև Երևանայ Թուրք հասարակութեան կողմանէ՝ քաղաքապետական ժողովոյ (Տումայի) անդամներէն 5 անձինք Թուրքք ներկայացուցչաց պատգամաւորութիւնը կը կազմէին, Ալէքսանդրաբօլու ժողովրդեան և դպրոցաց կողմանէ ներկայացուցիչ գրկուած էին Պրք. Լալայեանց, Միրզօյեանց, Յովհաննիսեան և Տիգրանեան. Նաև Ալէքսանդրաբօլու հայ եկեղեցական դասը ներկայացնելու համար պատգամաւոր յուղարկուած էր Տէր Յովսէփ աւագ քահանայ Կոստանդեանց։ Իկտիր քաղաքի կողմէն ալ զատ պատգամաւորութիւն մը։

Բաց ի սոցանէ, Նաև Բէթրոպօլիսէն Կովկասեան ընդհանուր կուսակալ Տօնտուքօֆ Քօրսաքօֆ իշխանին 'ի Տփղիս գրկած հեռագրին վրայ, Տփղիսի գլխաւոր կառավարութեան կողմանէ՝ հանգուցեալ Հայրապետին Թաղման հանդիսին ներկայ գտնուելու համար յուղարկուած կայսերական սենեկապան հայազգի իշխան Յասոն Թումանօֆ կը հասնէր յէջմիածին չաբաթ կէս աւուր մօտ, և Սինոդի տնօրինութեամբ կ'իջևանէր վեհարանին մի սենեակը ուր արդէն Մանկունի սրբազան կը նստէր սովորաբար, և իսկոյն այցելութիւն տալով սինոդականաց՝ ինքն ալ փոխադարձ այցելութիւն կ'ընդունէր։ Կիրակի առաւօտուն ալ կը հասնէր Երևանայ Նահանգապետը իւր պաշտօնակալաց հետ միասին և Բրօկուրօրի տունը կ'իջևանէր։ Իսկ հեռաւոր թէ մօտաւոր գիւղերէ ու քաղաքներէ դիմող բազմութեան չափն ու թիւը չկայր։

Կիրակէ առաւօտեան ժամը $8^1/_2$ (4)ին՝ տաճարին զանգակներուն սգոյ յատուկ տխրահնչիւն և ծանր հարուածներն կը ծանուցանէին ճաշու պատարագի սկզբնաւորութիւնը։ Եկեղեցին լցուած էր ներսն ու դուրսը արանց և կանանց աչագին բազմութեամբ. Ճեմարանի ուսանողք սևաւ վերարկուներով իջնելով յեկեղեցի՝ տաճարին մէջի չորս սիւներուն մէջ տեղը մեծկակ քառակուսի մը կազմելով կը կանգնին, կեդրոնը լինելով Իջման տեղւոյ խորանը և սորա առաջը պատուանդանի վրայ դրուած հանգուցեալ Հայրապետին զգեստաւորեալ մարմինը դագաղով, և չքանչաններն կարգաւ շարուած պատուանդանին վերին աստիճանին վերայ երկուստէք, և չուրջը բոլորած կը կանգնէին խաչք, խաչվառք, կերոնք, լապտերք և քշոց բռնող շապկազգեստ ուսանողք։

Պատարագիչ քահանայն էր Սերովբէ եպիսկոպոս Արարատեան, և Ներկարարեան Պետրոս վարդապետ ալ Աւագ սարկաւագութեան պաշտօնը կը կատարէր։ Պատարագի սկզբնաւորութիւնը Աւագ խորանին վրայ կատարելով վարագոյրը բացուելուն երկարկութեան ժամանակ, պատարագիչը Թափօրով իջաւ սեղանէն և եկաւ կեցաւ հանդերձ սարկաւագօք Իջման տեղւոյ խորանին առաջը, անդ շարունակելու համար պատարագը։

Ճաշու գրքի ժամանակ բոլոր եպիսկոպոսունք և վարդապետք շուրջառ առնելով, Հաւատամքն աւարտելուն՝ եկան կանգնեցան կիսաբոլորակ ձևով դագաղին շուրջը, որոյ գլուխ աջակողմը մինչև վերջը կանգնած կը կենար գաւազանակիր Մանկունի սրբազան սև փիլոնով՝ հայրապետական սևաւօծեալ Յուպն ի ձեռին։

Սրբասացութեան միջոցին՝ յուռւմ զանգակահարութեանց հնչիւններն կ'խառնուէին քչացած և ծնծղայից ղօղանջիւններուն հետ, և ահա հետզհետէ 'ի նշան երախտագիտութեան շինուած և յուղարկուած ծաղկեայ և դալար պսակներ բերուելով պատգամաւորաց ձեռօք կ'զետեղուէին հանգուցեալ Հայրապետին դագաղին վերայ. կանաչ ոստերով շինուած Թագազարդ և մէջտեղն ալ խաչաձև դրուած գաւազաններով մեծ պսակ մը՝ Գէորգեան Ճեմարանի ուսուցչաց և ուսանողաց կողմէն տեսուչ Պ. Արշակ Նահապետեանցի ձեռօք, ծաղկեայ պսակ մը Երևանայ Թեմական ազգ. դպրոցաց կողմէն Պ. Պռօշեանի ձեռօք, ծաղկեայ պսակ մը Երևանայ Գայիանեան ուսումնարանին կողմէն Օրիորդ տեսչուհի Գայիանէ Յովհաննիսեանցի և մի հոգաբարձուհւոյ ձեռամբ, պսակ մը Երևանայ Հայ հասարակութեան կողմէն պատգամաւորութեան ձեռամբ, պսակ մը Իկտիրի դպրոցաց կողմէն «Պաշտպանի Իկտիրի վարժարանաց» վերտառութեամբ՝ նորին պատգամաւորութեան ձեռօք, վերջապէս միջակ ծաղկեայ ձեռագործ պսակ մ'ալ Վաղարշապատու օրիորդաց դպրոցին կողմէն՝ ուսուցիչ Պ. Արարատեանցի և երկու աշակերտուհեաց ձեռօք։

Ողջոյնը տալու ժամանակն հասնելով, եպիսկոպոսունք և վարդապետք դագաղը պատուանդանին վրայէն վար առնելով դրին Իջման տեղւոյ խորանին առաջը, և անդ կատարուեցան օծման արարողութիւնը, որմէ յետոյ պատարագիչ Սերովբէ եպիսկոպոս հակիրճ դամբանական մը խօսեցաւ, ապա դպիրք սկսելով [illegible] սաղմոսը երգելու, եպիսկոպոսք և վարդապետք երեք անգամ հանգուցելոյն դագաղը Իջման տեղւոյն բոլորտիքը շուրջ ածելէն յետոյ՝ վերստին բարձրացնելով զետեղեցին Թաւշապատ պատուանդանին վրայ, և ծաղկեայ պսակները որք պահ մ'առաջ վերցուեր էին՝ նորէն դրուեցան դագաղին վերայ, և ապա Ողջոյն [illegible] տալով, բոլոր եկեղեցականք համբուրեցին հանգուցեալ Հայրապետին օծեալ աջը, և գնացին շուրջառնին հանելով դասին մէջ կանգնելու մինչև պատարագին վերջը։

Պատարագն աւարտելուն, սկսաւ Թաղման արարողութեան կարգը, և դագաղը տաճարին ներքին չորս կողմը աղօթիւք ման ածելէ յետոյ, յուղարկաւորութիւնը ժամը 12 (7)ին դուրս ելաւ եկեղեցիէն, հանդերձ զանգակահարութեամբ հետևեալ կարգաւ. Նախ կ'գնային՝ Գազաղ զօրաց առաջնորդութեամբ՝ Ճեմարանի ուսանողք, տեսուչ Պ. Նահապետեանցի գլխաւորութեամբ, 2 կարգի բաժնուած ձեռքերնին մոմեր վառած, մէջտեղէն դագաղին կափարիչը չորս շապկազգեստ դպիրք բռնած հորիզոնական դիրքով, ապա 2 Շաթըրք, կարմրազգեստ ուսէն դէպ ի մէջքը խոտորնակի սև շղարշ ձգած և արծաթազօծ գլխով սևաւօծեալ գաւազանին ի ձեռին, սոցա ետևէն դպիրք շապկազգեստք Ծայնագրապետ Ղևոնդ վարդապետի գլխաւորութեամբ, յետոյ շուրջառազգեստ 10 քահանայք և 12 վարդապետք ու եպիսկոպոսունք, սոցա ետևէն երկու մեծ խաչեր սևաւօծեալ և խաչվառք, ապա շուրջառազգեստ 2 վարդապետաց ձեռօք Հայրապետական խաչն ու գաւազանը, ետևէն 8 շապկազգեստ ուսանողք՝ հանգուցելոյն չքանչանները մեծ թաւշապատ բարձերու վրայ, և հայրապետական բեհեզեայ քօղը բարձած, մէջտեղէն 2 վարդապետք և 2 սարկաւագունք շապկազգեստ՝ յետոյ թաց բուրվառելով դէպ ի հանգուցելոյն մարմինը, զորոյ դագաղը զգեստաւորեալ 6 քահանայք և ոտքի ուղղութեան կողմէն ալ երկու շուրջառազգեստ վարդապետք կը բառնէին սևաւօծեալ փառազարդ ամպհովանւոյ մը ներքև, զոր բարձրացուցած կ'բռնէին 4 սիւներով շապկազգեստ 4 ուսանողք, դագաղին երկու քովերէն կերոններ, լապտերներ և քշոցներ կրող շապկազգեստ ուսանողք, սոցա առջևէն կ'գնային միահամուռ 6 ծաղկեայ պսակներն բարձրացուցած ի ձեռին, դագաղի գլխու կողմէն կ'գնայր գաւազանակիր Մանկունի սրբազան՝ սևաւօծեալ հայրապետական Յուպն ի ձեռին և սևաւ փիլոնով, յետոյ կ'գային 5 եպիսկոպոսունք զգեստաւորեալ, Թագով, եմիփորոնով և գաւազանաւ, հանգուցեալ Մկրտիչ արքեպիսկոպոս տեղապահ, և Յովհաննէս Ազափիրեանց, Գ. Սուրէնեանց, և Արիստակէս եպիսկոպոսունք։ Սոցա ետևէն փառաւոր համազգեստներով և գլխաբաց կը հետևէին իշխան Թումանօֆ, Երևանայ Նահանգապետը և փոխկառավարիչը, Վաղարշապատու գաւառապետը և օգնականը, հեգրատան կառավարիչը, Երևանայ Ռուսաց Սեմինարիի (ժառանգաւորաց դպրոցի) տեսուչը, Բրօկուրօրը, սոցա ետևէն Հայ, Թուրք և Քիւրտ ժողովրդոց պատգամաւորութեան անդամներն, որոց ամենէն վերջը Գազաղ զօրքեր կ'փակէին հանդիսաւորաց շարքը։

Յուղարկաւորութիւնն այս կարգաւ եկեղեցւոյ հիւսիսային դըրնէն դուրս ելնելով, հանգուցեալ Հայրապետին կառուցած՝ որ յարևելակողմն տաճարին՝ Թանգարանին առջևէն, վանուց հարաւային դրնէն, սառուցատան մէջէն անցնելէն յետոյ, առաջին հանդիստը եղաւ Գէորգեան Ճեմարանի հարաւային դրանն առջևը, երկրորդ հանդիստը՝ Ճեմարանի հիւսիսային մեծ դրանն առջևը, ուր ուսանողաց մէկուն կողմէն մի դամբանական կարդացուեցաւ, երրորդ հանդիստը՝ հանգուցեալ Հայրապետին շինել տուած ծառաստանին (պուլվառ) արևելեան-հիւսիսային անկիւնը և չորրորդ հանդիստը՝ վանքի արտաքին պարսպին մեծ դրանն առջևի հրապարակը։ Յետոյ կըլին ներս մտնելով վանուց այդ դրնէն, վերջին հանդիստը կատարեցին դնելով դագաղը՝ տաճարին աւագ դրան մեծ զանգակատան առաջը, և յետ երկար աղօթից ըստ ծիսի Հայաստանեայց եկեղեցւոյ, ժամը 2 (9)ին ճիշդ այն ժամուն յորում հանգուցեալ Հայրապետը հոգին աւանդեր էր դեկտ. 6ին, դեկ. 12 ճիշդ նոյն ժամուն՝ դագաղին կափարիչը ծածկելով վրան զգեստներովն ու Թագովը միասին՝ Վեհ. Հայրապետին մարմինը իջուցին գերեզմանը յատկապէս աղիւսէ շինուած տապանին մէջ, ի միասին դնելով նաև գերեզմանին մէջ մի փոքր տապանաքար և մէկ ալ ծխթազօծ կապարեայ արկղիկ մը մէջ դրուած պղնձեայ տախտակ մը, երկուքին ալ վրայ հետևեալ վերտառութիւնը քանդակեալ. «Աստ հանգչի կաթուղիկոս ամենայն Հայոց Գէորգ Դ. Կոստանդնուպօլսեցի, վախճանեալ ի 6 դեկ. և թաղեալ ի 12 դեկտ. 1882 ամի և ՌՅԼԲ։» Անմիջապէս որմնադիրք սկսան տապանին կամարը շինելու, որ ատեն գերեզմանի կարգը կ'կատարուէր, և կամարի շինութիւնն աւարտելով, սև հողը ծածկեց հանգուցեալ Հայրապետին մարմինը ժամը 3ին։

Թաղման հանդիսին սկզբնաւորութենէն մինչև վերջը բոլոր պաշտօնական անձինք և պատգամաւորութիւնք ներկայ կ'գտնուէին գլխաբաց՝ գերեզմանին եզրը, ուր և յետ Թաղման հրաւիրուեցան ամբողջ միաբանութեան հետ միասին հասարակաց սեղանատունը, որոյ կարգադրութեանը վրայ մասնաւորապէս կ'հսկէին Գերապատիւ Ներսէս և Մեսրովբ եպիսկոպոսունք։

Հասարակաց ներքին և արտաքին սեղանատունը կը գտնուէին՝ պաշտօնական անձանց և պատգամաւորութեանց հետ՝ ընդամէնը 400ի չափ բազմականք, որոց համար 6—7 տեսակ կերակուր պատրաստուած էր հանդերձ հարկաւոր ըմպելեօք։ Յաւարտման ճաշին՝ Տեղապահ Գեր. Մկրտիչ Արքեպիսկոպոս համառօտ յիշատակութեան մաղթանք մը խօսեցաւ վասն հոգւոյ հանգուցեալ Հայրապետին, և միաբանութիւնը միաբերան հանգստեան շարական առելով, հոգւոյն աղօթիւք կ'նքեց սեղանը, և կոչնականք ամենքն ալ խորին շնորհակալութեամբ մեկնեցան, անկեղծօրէն խոստովանելով թէ՝ Հայոց կաթողիկոսի մը յուղարկաւորութեանը համար մինչև ցարդ այսպիսի փառաւոր և շքեղ հանդէս մը կատարուած չէր այն հանդիսին նման, որ սոսկ գիւ նշանակութեան արժանի դէպ մը, միանգամայն և մեծ փառաւորութիւն ու պատիւ բերած է թէ՝ Ազգին, թէ՝ Մայր Աթոռին, թէ՝ Սինոդին և թէ՝ Միաբանութեանը, որք գործով իսկ ցոյց տուին թէ Ազգին մէջ ամեն դասակարգն ալ կարող է ճանաչել և գնահատել Ազգին օգտակարապէս ծառայող երախտաւորաց արժանիքն ու անմոռանալի յիշատակը։

Նոյն օրը առ Սինոդն վշտակցութեան հեռագրեր հասան Տփղիսի և Նոր-Նախիջևանի քաղաքապետութիւններէն, Ս. Բէթրսպուրկի Հայ ուսանողներէն, և հետզհետէ ուրիշ առաջնորդական վիճակներէն՝ հանգուցեալ Հայրապետին Թաղման առթիւ, որոց ամենուն ալ Սինոդը պատասխանեց շնորհակալութեան հեռագիրներով։

Հանգուցեալ Հայրապետին չքանշաններն դրուեցան տաճարի Թանգարանին մէջ, իսկ նուիրեալ ծաղկեայ պսակներն, ինչպէս նաև վեհափառին կենդանութեանը ժամանակ գործածած վեղարի կնգուղը, գրիչ և կաղամարը, ջուրին գաւաթը, գլխարկը, հողաթափները, ակնոցը, հիւանդութեանը միջոցին վրան գըտնուած հանդերձեղէններն եւ դրուեցան ի պահ և ի յիշատակ՝ Գէորգեան Ճեմարանի Թանգարանը։

ԲԱՑԱՏՐՈՒԹԻՒՆՔ

(Տիւնքի նիւսխատէն տէվամ)

«Պատուարժան Պ. Տեսուչ Գէորգեան հանրակրթական Ճեմարանի.

Ձեր ազնուութեան առ մեր պաշտպանն՝ Պ. Աբրահամ Յ. Այվազեան՝ հաղորդած զեկուցագրէն վերահասու եղանք թէ՝ մեր մէջէն միայն 8 աշակերտք որոշուեր են յընդունելութիւն Ճեմարանին. իսկ միւսները տարամերժուեր են, պատճառ ցոյց տըրուելով թէ սոցա տարիքն և ուսման վիճակը անհամապատասխան է Ճեմարանի ուսման ծրագրին։

Մեք ստորագրեալ սանունքս՝ նոյն տարամերժեալ դասակարգին պատկանելու դժբաղդութեանը վիճակելով, կուգամք խնդրել ի Ձէնջ, զի հաճեսջիք ի նկատի առնուլ այսպիսի որոշման մը ընելիք ազդեցութիւնը մեր և մեր ծնողաց և համայն ազգին վերայ։

Այսպիսի տնօրինութիւն մը՝ մեր ապագային բարոյական մահը կը նշանակէ։ Թողլով ի բաց թէ՝ այսպիսի յրատաշունչ եղանակի մը մէջ ուղևորութեան ինչպիսի անկարծելի դժուարութեանց և տառապանաց ահաւոր սպառնալիքներ ու վտանգներ մեզ կըսպասեն։

Մեք որ միմիայն մեր ուսման փափաքովը վառուած ու տոչորուած՝ ամեն նկատում ի բաց թողուցինք, դպրոցական ընկեր, եղբայր, քոյր, ազգական, Թողուցինք թէ՝ ծնողական գորով և թէ՝ դիւրակեցութեան հրճուանք եւ, և համարձակեցանք ընդ ծով և ընդ ցամաք անցնելով ողջամբ հասնիլ աստանօր՝ իրագործեալ տեսնելու ակնկալութեամբ մեր այդ ուսման փափաքն ու ծարաւը, իրաւունք ունիմք հաւատալու թէ՝ նոյն իսկ Ձեր փափաքն և սրտի տրամադրութիւնն է, և եթէ կրօք, Տեսչական ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԵԱՆ ըստ ծին պէս, մեր տարիքն և ուսման վիճակը՝ Գէորգեան Ճեմարանի յայտագրին հետ ոչ համապատասխան վիճակի մէջ կը գտնուի, այդ խակյատնի է Ձեր խոհական մտաց թէ՝ այդ մասին մեք չեմք մեղաւոր, այլ հետևանք է դա՝ յայտագրին այն դպրոցներուն, ուր մեք հարկադրուած եմք յաճախելու, առ ի չգոյէ լաւագունին։

Ուստի, մեր այս խոնարհ նըկատողութիւնքը՝ որք անկեղծ են, ինչպէս մեր մանկական սիրտը, խոնարհաբար կը համարձակիմք ներկայացնել 'ի նկատողութիւն Ձեր ազնուութեանը, խնդրելով որ Ձեր իմաստութիւնը՝ անշուշտ 'ի յուշ ածելով [illegible] րին Բարձր Վեհափառութեան տնօրինած այն իմաստուն և արդարակորով բացառիկ շնորհը, որ զպայմանաց ընդունելութեան Ճեմարանիդ, բարեհաճեցի միջնորդել առ Նորին Վեհափառութիւնն՝ յանձնել և զմեզ 'ի խնամս Տեսչիդ, և տալ մեզ մի որոշեալ ժամանակամիջոց՝ մինչև պատրաստել զմեզ սովորականէ դուրս մասնաւոր դասաւանդութեամբ գալ հասնիլ համապատասխան վիճակի մը՝ յարդեգրութիւն Ճեմարանին, և կը հաւատեմք միանգամայն զմեծապատուութիւն Ձեր, թէ մեք՝ ամենայն ջանք ու ճիգ պիտի 'ի գործ դնեմք այդ վիճակին ընդ փոյթ հասնելու, և Ձեր մեծապատուութեան այդ ընտրութիւնն ու միջնորդութիւնը լիովին արդարացնելու։

Աներկբայ լինելով՝ որ Ձեր արդարասէր զգացմանց և բարեխիղճ տրամադրութեանց հաճելի չպիտի Թուի, զրկուելով Ճեմարանիդ առանձնաշնորհութենէն և Ձեր պաշտպանողական խնամքէն, խեղդուած ու սպաննուած տեսնել մեր մանկական կուրծքին մէջ ուսման փափաքն ու յոյսը, վերստին կը Թախանձեմք պաղատանօք զՁերդ մեծապատուութիւն, խնայել մեր մանկական տիոց և ապագային, և բարեհաճիլ 'ի գործ դնել Նորին Վեհափառութեան մօտ Ձեր ազդեցիկ և արդարամիտ բարեխօսութիւնը, որով յաւէտ զմեզ երախտապարտ և շնորհապարտ պիտի կացուցանէք Ձեր ազնուութեանը։

Առ որ մնամք ամենախոնարհ մեծարանօք տարամերժեալ սանունքս

(19 ստորագրութիւնք)

21 Նոյմ. 1882
ի Ղազարապատ։»

Օրեր անցան, բայց պաշտօնական պատասխաններն չհասնուեցան։ Միայն Վեհ. Հայրապետը՝ մինչև մեր բաժանման օրը՝ Պ. Տեսչին յայտագիրը մակագրած չէր։ Վասն զի չէր կրնար, քանի որ նախ՝ իւր հրամանին հակառակ էր, և Թուրքաստանի Հայոց համար ըրած բացառիկ շնորհաց բացարձակ ուրացումն պիտի նշանակէր այդ մակագրութիւնը։ Երկրորդ, մեր մատուցեալ խնդրագրին հայրապետական մակագրութեանը համապատասխան չէր [illegible]։ Եւ երրորդ, տարամերժեալ տղայոց խնդրագիրը՝ չէր կրնար նկատողութեան չառնուլ և զպարտ ու պատշաճն տնօրինել չհրամայել։

Տարամերժեալ երախաները արդէն խոստացուած էր հետզհետէ տեղաւորցնել Ղևոնդեան սենեակը և ուրիշ տեղեր։ Մինչև իսկ Մշեցի և Պոլսեցի մէջ հրապարակել կը տրուի թէ՝ բոլոր տղայքը՝ յետ երկար բանակցութեանց՝ ընդունուած են կաթուղիկոսին և Մանկունի սրբազանին հրամանաւ։ Սակայն մինչև Նոյեմբ. 26՝ տղայոց դէմ մեծ մասամբ ընդունուելուն յոյս ունէի։

Սինոդի անդամ՝ Գեր. Գրիգոր եպիսկոպոս, յէջմիածին վերադառնալէն ի վեր շարունակ կը յեղյեղէր. «3 [illegible] եկար, 1 [illegible] պիտի վերադարձընենք։»

Սորա արբանեակ սինոդական եպիսկոպոսը՝ նոյնը կը կրկնէր, երբ մօտը լինէր և կամ վեհարանի սեղանատունը գտնուէր։

Մատաղատունկ վերղարաւորը՝ որ [illegible] 8 աշակերտները երբ յանուն վեհարանի եկաւ տանելու, և ես ստիպուեցայ իշխանութեան դէմ չհակառակելու համար [illegible] յանձնելու, ՌՈՒԲԻՆՆԵՐՈՒՆ ալ քիչ օրէն ընդունուիլը կը հաւատէր և կը չէշտէր՝ ի ներկայութեան 30էն աւելի անձանց։

Իսկ տեսչութեան տրամադրութիւնը առաջին օրէն բացարձակ էր, այն է՝ այսուհետև Տաճկաստանցի աշակերտ բնաւ չընդունիլ, որպէս զի Էջմիածնայ Ճեմարանը [illegible] չդառնայ, և առ այս՝ առարկութիւն չմնայ զոր չյարուցանէր։

Ուստի նկատելով որ իմ ներկայութիւնս յէջմիածին՝ որչափ երկարի, գործոց մարմնոյ անտարբերութիւնը այնչափ կը քաջալերուի, որոշեցի մեկնիլ, և ուրիշ տեղ մեծ ազդեցութիւններով, մեծ ջանքերով գործել։

Հասայ Տփղիս, գտնեցի երկու կարևոր անձանց, որք մեծ ազդեցութիւն ունէին Էջմիածնայ վերայ, մին բարոյապէս, և միւսն նիւթապէս։

Բարոյապէս ազդեցութիւն ունեցողն էր՝ Մեսրոպի խմբագրապետ՝ Պ. Պետրոս Սիմէոնեանց։

Յանուն տարամերժեալ աշակերտաց՝ գտնեցի իրեն և ըսի. «Ըստ որում՝ յառաջիկայ կիրակէ Մեսրոպի 25 ամեայ Յոբելեանը՝ պիտի կատարուի, և հին ժամանակներ՝ Յոբելեաններու առթիւ, գերեաները կ'ազատագրուէին, զնէր կը գործուէին, կը խնդրեմ ըսի, որ այդ գերեաները՝ այդ տարամերժեալ տղայքն նկատելով, ազատագրէիք Ձեր հզօր և ազդեցիկ պաշտպանութեամբը, իսկ զնէր՝ թո'ղ Այվազեանը եղած լինի, և դատապարտութեան վըճիռը ուղածնուդ չափ կրնաք ընդարձակել, հերի'ք է որ տըղայք չզրկուին Գէորգեան Ճեմարանի առանձնաշնորհութենէն, և առանձինն խնամարկութեն պաշտպանութեն, ինչպէս որ հրամայուած է հիմնադիր բարերարին կողմանէ։»

Կատարելապէս խոստում տըւաւ Պ. Սիմէոնեանց՝ ինչ որ հարկն էր կատարելու։

Իսկ նիւթապէս Էջմիածնայ վերայ ազդեցութիւն ունեցողն էր՝ Աղա Յովհաննէս Զիթողեան։ Սա ևս անմիջապէս առանձինն գիր մը ուղղեց ի վեհարան, անպատճառ տարամերժեալ տղայքը ընդունել տալու համար։

Աղա Զիթողեան՝ նիւթական մեծ բարիքներ ըրած է Մայր-Աթոռոյ Թանգարանին և Ճեմարանին, և միշտ ընելու տրամադրութիւն և եռանդ ունի, եթէ Էջմիածին՝ այդ տեսակ բարի մարդոց սրտերը մշակել գիտնայ։

Ա. Յ. Այվազեան

Յ. Գ. Առայժմ ստիպուած եմ բացատրութիւններս չշարունակելու։ (Նոյն)

ՏՈՒՑՈՒՆԸ ՌՈՒՄՈՒՄԻՑԷ

Տուլունը Ռումուսյէ խազինէսինտէն Տէյնի իլան

Իզմիտ մէրքէզ միւտիրլիյեթինիյէ միւլհագաթընտա ախտ Թիւթիւնին աշարը՝ մէճիտիյէ 19 ղրուշ իլթիզամը իլէ 101.000 ղրուշա Թալիպի էօհտէսինտէ Թէզաուր իթմիշ օլուպ, պու միգտարտա էվիզալ պէտէլէն գյանէ գամմ իտէնլէր օլուրըը հալտէ, ալաքըանըը յանըվարըն 11յնճի վէ Րումի տէքէմպէրին 30յնճը քէնչէնպէհ կիւնի ատշամ ալաթուրգա սաաթ 11է գատար Տուլունը Ռումուսյէ խազինէսինէ միւրաճաաթ օլունմասը իխթար օլունըր։
Տէրսաատէթ 29 դեկտ. 1882
վէ 10 յանըվար 1883 2—4

ՄԻԶԱՏ

AU CAMELIA

Օ ԳԱՄԷԼԻԱ

8 ՀԱՃՕԲՈՒԼՕ ՋԱՐՇԸՍԸ 8

ՊԷՅՕՂԼՈՒ

Մէզգիւր մաղազաւա տէկտէմպէրին 6/18ինտէն իթիպարէն պիր այ միտտէթ մալլար մէզատ օլունուպ ՖԻՐՈՒԽԹԻՆԷ միւպաշէրէթ օլունաճագ տըր․

Թագաըրըուպ խտէն եօրթուլար միւնասէպէթի իլէ իդթիզա խտէն էշեանըն էհալի Թարաֆընտան իշթիրասը իչիւն ֆիյաթլարըն էհվէնլիկի միւշթէրիլէրէ ֆէվգելատէ պիր ֆըրսաթ սայըլաըզընտան՝ մաղազաի մէզգիւրը թէշրիֆէ րաղպէթ պույուրան գատընլար՝ օրատա պիր չօգ մօտա ֆիմթանըլգլար, իբէքլի գումաշլար, հէր նէվի կարնիթիւրըլէր վէ իշլէմէլէր վէ Բէնիյէ ֆապրիգասընըն էլտիվէնլէրի վէ սաիր էնվաի նէֆիս գումաշլար վէ ղայրիհիմ վէ ղայրիհիւմ պուլաճագլար տըր։

ՍԱՐՐԱՖԻՅԷ

ԷՎՐՕԲԱ ՊՕՐՍԱՍԸ

Լօնտրա 10 Յունվ․

Ինկիլ․ էսհամը Ինկ․ Լիր․	101- 5/16
Օսմ․ էսհամը աչըլտը	11- 11/16
» » գաբանտը	11- 3/8
Իսթիգրաղ 65	13- 3/4
» 69	13- 1/2
» 71	72-
» 72	23- 1/2
» 73	11- 1/4
Օսմանլը Պանգասը	18- 3/4
Րուսիա իսթիգրազը	81- 3/4
Մըսըր տույ․ մութա հըտէ	70- 1/2
» իմթիյազըլ	92- 5/8
Տաիրա Սանիէ (Մըսըր)	70- 3/4
Րօչիլտ իսթիգրազը (Մըսըր)	91- 7/8
Մաճարիսթ․ էսհամը 1877	99-
Գամպիօ Բարիզ 3 այ վատէ	-

Բարիզ 10 Յունվ․

Ֆրանս․ էսհ․ 3 % Ֆր․	79-57 1/2
» » % 5	115-05
Օսմ․ էսհամը աչըլտը	11-82 1/2
» » գաբանտը	11-75
Իսթիգրազ 65 Ֆր․	71-
» 69	62-
» 73	56-
Րումէլի շըմէնտըֆէրի	53-75
Օսմ․ Պանգասը	728-75
Գրէտի Լիօնէ	560-
Գրէտի Ֆօնսիէ	1303-75
Լիօն ագսիօնը	1555-
Սուէյշ ագսիօնը	2440-
Րուսիա 5 % 1877	88- 1/4
Իթալիա էսհամը	86-90
Մըսըր Ֆօնտ․ մութա հըտէ	358-75
Մաճարիսթան էսհամը	-
Եունան 6 % 1879	420-
Գամպիօ 3 այ վատէ	25-22

Վիէննա 10 Յունվ․

Լօնտրա իւզէրինէ գամպիօ	119-75
Րումէլի շըմէնտըֆէրի	-

ԳԱԼԱԹԱ ՊՕՐՍԱՍԸ

Էսհ․ ում․ տիւն ագշ․ գաբ․		12-36
Պու սապան աչըլտը		12-30
Մըսըր մութթահըտէ․ գաբ․		78-05
Պու սապան աչըլտը		78-
Իսթիգր․ 63 (մութօն)		75-
» 65		70-
» 69 (բինար		62-25
» 72 (Պօն տիւ թրէ․)		23-
» 73		57-
Րումէլի շըմէնտըֆէրի		53-75
Ագչէ Փայիգի		9-
Րէբօր	Ղրշ․	-
Հէվալէսիզ	»	20-

ՊԱՆԳԱ ԱԳՍԻՕՆԼԱՐԸ

Գրէտի ժէնէրալ	5-37
Օթամպօլ պանգասը	8-30
Սօսիէթէ ժէնէրալ	5-20
Թրամվայ	3-45

ԱԳՉԷԼԷՐԻՆ ՖԻՅԱԹԸ

Օսմ․ լիրասը 100 ղրշ․տան		Ղշ․ Բր․
Պէյազ մէճիտիյէ Փարգը		108- 3
Մէթալիք	»	102-
Պէշլիք	»	104-
Ալթըլըգ	»	104-
Պագըր	»	700-
Գայմէ		910-
Ինկլիզ լիրասը		110-14
Ֆրանսըզ ալթունը		87-32
Բօլ		90-13
Գրէմից ալթունը		51-20
Գարպօն գայմէսի		9-22

ԻԼԱՆԱԹ

Տէրսաատէթ Պիտայէթ մահքէմէսի իճրա տաիրէսինտէն կէլէն իլան․

Բամպուգճը օղլու Հաճի իպրահիմ աղանըն իքինճի հուգուգ տաիրէսինտէն իթա գըլընան 16 աղօսթօս 98 թարիխլի վէ 314 նումէրօլու իլամ մուճիպինճէ Հաճի Բաշիտ աղայա տէյնի պուլունան մէպալիղը մալումէնին թէէմինը իսթիյֆասը զըմընտա, վէֆաէնտաին եօհտէսինտէ պուլունան Գալաթատա Բուլճըղատէ մահալլէսինտէ քէաին պիր թարաֆը իմամ էֆէնտի սօգաղը, տիկէր թարաֆը Բօսթըրմաճը սօգաղը, արգասը պուրունսըզ մավունաճըլըն խանէսի, վէ էօնիւ Չէյթին սօգաղըյլա մահտուտ թախմինէն 600 զըրա մըգտարը արսա իւզէրինէ մէպնի 7 օտա վէ 2 գույու վէ պիր գուրնալը համմամ վէ պիր քէպիր մախզէնի միւշթէմիլ պիր պապ խանէնին 12 հիսսէ իթիպարը իլէ 4 հիսսէսինին թարիխը իլանտէն 15 կիւն սօնրա պիլմիւզայէտէ ֆիրուխթընա թէշէպպիւս օլունաճաղը Տէրսաատէթ Պիտայէթ մահքէմէսի իճրա տաիրէսինտէն իլան օլունուր։

29 քեանունը էվվէլ 98

ՍԹԱՄՊՕԼ
ՊՕՆ ՄԱՐՇԷՍԻ

Շարգ չարշըսը տէրունինտէ 20 նումէրօ իլէ մուրագգամ մաղազալար՝ քեաֆֆէի էշեասընը սաթըլպ գաթը ալգա իհմէք իւզրէ պուլունտըղը ճիհէթլէ, ուճուզճա գըշլըգ էլպիսէ վէ սաիր մէլպուսաթ վէ մէֆրուշաթ էտիմէք իսթէյէնլէրին՝ օրայա միւրաճաաթլէրի թագտիրտէ, հէր հալտէ մէմնուն գալաճագլարը, վէ պատէլ իշթիրա պահալը օլտըղը թէպէյյիւն խտէն մալլէրին խատէսի կժագտիրինտէ գապուլ օլունաճաղը իլան օլունուր։

Գազմիր Թագըմը

Ֆանէլա էրքէք իչիւն վէ չօճուգ իչիւն, վէ արշըն իլէ

Ֆրէնկ կէօմլէքլէրի վէ տօն քէթէն

Զօրապ, եագլըգ, գըշլըգ, էրքէք, գատըն, վէ չօճուգ իչիւն

Մէնտիլ, իբէքլի վէ քէթէն

Էլտիվէն, հէր պիր ճինստան

Շէմսիյէ, իբէքլի գարը վէ էրքէք իչիւն

Պաստօն

Չօճուգ էլպիսէլէրի եագլըգ վէ գըշլըգ

Չանթա, պօյուն պաղը

Շապգա չօճուգ իչիւն

Իբէքլի վէ եիւնլիւ գումաշլար ֆիմթանըլգ

Էլպիսէլիք վէ տէօշէմէլիք Ֆըրանսըզ պասմալարը

Գաղմիր բօպ տը շամպր

Եիւնլիւ շալ

Թանթէլա Թիւլլիւսիւ

Գօնսօլ իւզէրինէ թօհաֆիյէլէր

Հավլու Թագըմլարը

Տիքիշ Թագըմլարը

Պիլէզիք, գօրտօն, եիւզիւք

Թիւլլիւ չիչէքլէր

Բարֆիւմըրի

Էնվայի օյունճագլար

Էնվայի Թօհաֆիյէ

Գաթէհ, չիչէ, թապագ, բագըր Թագըմը Թիւլլիւսիւ

Թամիլ Թագըմը

Թէրսի պատֆօն Թիւլլիւսիւ

Մագաս, չագը, թարագ, ֆըրչա վէ պունլարա տաիր էնվայի Թիւրլիւ հէր պիր ճինս մալլէր։

ՏՕԳԹՕՐ ԼԷՈՆԸՆ
ՇՈՒՐՈՒՊ ՎԷ ԳՈՒՐՍԸ

Թապիպը մումաիլէյհ՝ Ֆրանսըզ խասթախանէսի հէքիմլէրինտէն օլուպ, Ֆրանսանըն Լէժիօն տ'Օնէօր նիշանընըն շէվալիէլիք րիւթպէսինի իհրազ իթմիշ օլտըղը կիպի, սաիր միւթէատտիտ վէ միւխթէլիֆ րիւթպէ վէ նիշանլարա տախի մազհար օլմուշ տըր։

Տօգթօր Լէօնըն շուրուպ վէ գուրսը Գօտէյին (ալգալօիտ տ'օփիում, աֆիյօն ճէվհէրը միւէսսիրի) վէ Թօլու պէլսէմինի վէ Թաֆլան սույընտան միւրէքքէպ օլուպ, ինքեարը գաբըլ գապիլ սուրէթտէ թէէսիրլի օլտըղընտան, մուալիճէի մէզքիւրէ՝ նէզլէ, կէօյիւս նէզլէսի, հէսսէպաժ, օքսիւրիւքլէր, բօյն պէշսէնաժ, պուղազ պօղմասը, պոզպողադ խաստալըգլարընը վէ ոսկոռուլկոտա վէ կէօյիւս խասթալըգլարընտան վէ սաիր հէր նէվի իւֆիւնէթտէն հասըլ օլան վէ ինսանը րէք գիյասէ խօրան ըլըր եօգսուրուքլէրինէ տէրհալ շիֆա վէրիր։

Ումումի տէբօզիթօսը՝ Պէյօղլունտա Ինկլիզ էճզախանէսի տիր։

ԷՍՐԱՐԸ
ՀԻՆՏ

Ֆրանսա չէօհրէթլու միւէլլիֆլէրինտէն Քսավիէ տը Մօնթէբէնին ասարը պէրկիւզիտէսինտէն օլան ԷՍՐԱՐԸ ՀԻՆՏ նամ հիքեայէի լաթիֆէ, ճիւզ պէ ճիւզ չըգարըլմագտա օլուպ, վէ հէր պիր ճիւզի 20շէր բարաեա սաթըլմագտա օլտուղունտան, Թէքմիլի խաէ 80 ճիւզ գատար օլաճաղընտան, այօնէ եազըլմագ կըզա միւրատ իտէնլէր, Թէքմիլինէ պարա իչին 30 վէ Թաշրա իչին 37 պուչուգ ղուրուշ տըր։

Մէզքիւր րօման էլտէն սաթըլմագ իչին, հէր կազէթա սաթըճըլարընտա պուլունտուղու կիպի, այօնէ եազըլմագ ըլըզը արզու խտէն գաթլարըն, Սամաթիատա քէօբրիւ պաշընտա Ս․ փափազեան էֆէնտինին 56 նումէրօլու քիւթիւպխանէսինի Թէրք իթմիշ օլուպ, վէ Ուզուն Չարշը պաշընտա ԳԱՒԱՌԱԿԱՆ ԳՐԱՏՈՒՆ խամիլէ եէնիտէն քիւշատ իթմիշ օլտուղու 370 նումէրօլու քիւթիւպխանէսինտէ, վէ Պէյօղլունտա Գ․ կիւլէրեան էֆէնտինին 183 նումէրօլու Թիւթիւնճիւ տիւքքեանընտա միւրաճաաթ իյէմէլէրի իգթիզա իտէր։

Պու կիւն 36ընճը ճիւզիւ նէշր օլունմուշ տուր։

ԳԱԼՈՒՍՏ ՏԷՐ ՅՍԿՈԲԵԱՆ

ԼՇԵԱՑԸ ՆԱՐՒՑԷ ՏԷՔՕՍԸ

ՍԱԼԸ ԲԱԶԱՐԸՆՏԱ Ն․ 474 ՎԷ ԲԱՆԿԱԼԹԻՏԷ ՄԻԼԼԷԹ ՊԱՀՉԷՍԻ ԳՈՒՐՊՒՆՏԷ Ն․ 30

ԵՐՈՒՍԱՂԻՄ ՎԷՏԱԼ
ՎԷ
ԳՈՄՄԵՔԱՆԳԵՍԸ

ՏՕՂՐԱՆՄԸՇ ՕՏՈՒՆ ՎԷ ՔԷՕՄԻՒՐ ՎԷ ՄԱՏԷՆ ՔԷՕՄԻՐԻՆ ԷՆՎԱՅԸ ՄՈՒԽԹԷԼԻՖԷՍԻՆ ԱԼԱՍԸ

ԻՍԹԷՆԻԼԷՆ ՄԱՀԱԼԷ ԹԷՍԼԻՄ ՕԼՈՒՆՄԱԳ ԻԶՐԷ

Սըբարըշ վէրմէյէ սուհուլէթ իչիւն Պէյօղլունտա ճատտէի քէպիրտէ 259 նումէրօյա միւրաճաաթ օլունապիլիր։

ԱԼՄԱՄԱՍԸՆԱ ՏԷՑՄԷԶ

Խըրտալարըն մաղազա վէ էվլէրէ կիրիպ կէրէք մալէն վէ կէրէք ճանէն հէլալէ տուտարը քէտէր վէ իգտըրապ իթտիգլէրի վէ գօշալար գըրտըգլարը թարիֆ գապուլ իթմէզ պիր մատտէ օլուպ, անճագ պունուն էօնիւնէ ալմագ իչիւն պիր նէվի էլէգթրիգ չանը իճատ օլունմուշ տըր․ չէյլէ քի մէզքիւր չընկըրաագ՝ կէրէք գափույա վէ կէրէք բէնճէրէ վէ սաիր խըրսըզըն կիրէճէկի շիւպհէ խոլէն մահալլէրէ վազ օլունուպ գուլլանըլըրսա, հէր նէ վագթ գափու վէ եա բէնճէրէյէ տօգունըլըր վէ եա աչըլըր իսէ, մէզքիւր գափու վէ եա բէնճէրէնին աչըգ գալտըղը միւտտէթ պու էլէգթրիգ չընկըրաղը գավիյէն պիր սէսլէ չալըրսա սահիպը խանէյի ույանտըրըր վէ պէօյլէճէ խըրսըզլարըն իւմիտինի հէր տէֆա պօշա չըգարըր։

Շիմտիյէ գատար էվլէրէ վէ մաղազալարա վազ վէ ճիւզի պիր ֆիյաթլա ֆիւրուխթ օլունան պու էլէգթրիգ չընկըրաղընտան միւթէպէր միւշթէրիլէրիմիզ բէք զիյատէ խոշնուտ, օլուպ տէֆաթլէ տաիրլէրինէ պէհանէ թէնեքիւր վէ միւրուպէթ իթմիշլէր տիր։ Տօղրուտան տօղրույա Բարիզ Գարպիէ ֆապրիգասընտան կէթիրթիլմիշ պու մալլէր ճիւմլէսի Թարաֆընտան թագտիր ու թահսին օլունմուշ տըր։ Պունտան զիյատէ մալումաթ ալմագ իսթէյէնլէր մաղազամըզա միւրաճաաթ իթմէյէ տաավէթ օլունուրլար։

Օ Լօնտօն տ'Օռ Պէյօղլու Գայաթա սարայ իթթիսալինտէ Ն. 257։

Խ. ԱՃԱՌԵԱՆ

ՍԱՀԻՊԻ ԻՄԹԻՅԱԶ ԱՆՏՕՆ ՍԱԳԱԵԱՆ

ԶԻՖԹՃԻԼԵՐԷ ՄՈՒՀԻՄՄ ԳՕԼԱՅԼԸԳ

ԱՃԷՆԹՕՍՈՒ ՏԷՐԱԼԻՕԼԷՏԷ ԳԱԼԱԹԱՏԱ

Մ․ Ց․ ՄՈՒՐԱՏԵԱՆ ՊԻՐԱՏԷՐԼԷՐ

Պալատէ րէսիմլէրի կէօսթէրիլէն սապանլար, վէ սաիր էսլէվաթը զըրաիյէսի իչիւն Ինկիլթէրրանըն գրասիթ ճէմիյէթը ղըրաիյէսի Թարաֆընտան ԷԼԼԻ ԱԼԹԸ ՊԻՐԻՆՃԻ ՄԻՒՔԵԱՖԱԹ գազանմըշ օլան Միւսիւ Հօուարթըն իճատը օլուպ, Անատօլու վէ Րումէլի չիֆթճիլէրինէ պէօյիւք գօլայլըգլար կէօսթէրմիշ տիր։

Մէզքիւր սապանլար կէրէք եումշագ վէ կէրէք սէրթ թօբրագլարտա գուլլանըլըպ, վէ պու սապանլարլա իշլէեէն չիֆթճինին իսթիֆատէ խտէճէյի գօլայլըգլարը թարիֆ իլէ անլաթմագ միւմքին տէյիլ․

Մէզքիւր սապանլարըն պիչիմի էսկի ուսուլտէ օլան վէ ԱՐՕՐ վէ ԳՕԹԱՆ տէնիլէնլէրէ պէնզէր խաէ տէ, էօյլէ պիր ալա ուսուլտէ իմալ իտիլմիշ տիր քի, իսթէնիլտիյի տէրինլիքտէ չիֆթ սիւրէպիլիր, ազ եօրկունլուգլա չօգ իշ կէօրէճէք տիր․ հաւըլը պու ալէթին վասիթասըյլա տախի բէք պէօյիւք խըզմէթ խտէպիլէճէյի Անատօլու վէ Րումէլի ահալիսինէ սուրէթը մախսուսէտէ իլան օլունուր։

Մէզքիւր սապանլարըն թօբրագա սըբլանան ուճլարընտան եէտէքլէրի տախի պուլունուր։

	(1)	Ն․ պըըըըղը	զըլէ	60	ֆի․ 5	Օսմ․ Լ․	եէտէկի	15	ղրշ․
	(2)	»	»	» 40	» 5	»	»	» 12	»
Սաֆի տէմիրտէն	(3)	»	»	» 20	» 2	»	»	» 12	»

Գօթըը վէ սաիր հայվան իլէ նագլի չօգ գօլայ տըր։

Իշպու սապանլար հագգընտա զիհատէ մալումաթ ալմագ իսթէյէն, տօղրուտան տօղրույա մումաիլէյհիմ Մուրատեան պիրատէրլէրէ միւրաճաաթ իտէպիլիրլէր։ Թաշրալարտան օլունան սիպարիշլարըն պէտէլի բէշին էօտէնմէյի հալտէ տէրհալ կէօնտէրիլիր։ Պու մաքինալարըն խայլի րէսիմլէրի տախի վար տըր քի Թալիպինէ վէրիլէճէք տիր։

ԹԱՇՐԱՏԱ ՊՈՒԼՈՒՆԱՆ ՎԷՔԻԼԼԷՐԻՄԻԶԻՆ ԻՍԻՄԼԷՐԻ

Թրապիզօն․
Եօզկատ․
Էնգարէ․
Զանկըրը վէ Բէսլին․ } Գէօրգ աղա Թօբալեան․ Ալթարճը խան Ն․ 14․
Սիվրի Հիսար․
Պէյ Պազար․

Պրուսա․ Պօղոս վէ Յակոբճեան աղա Տէմիրճի
Պաֆրա․ վէքիլի Ա․ կաա օղլու․ Ի․ Պօտիկ օղլու աղալէր
Սամսօն․ Ն․ Ճինիօզեան, Մ․ Տատեան վէ Գ․ Միքայէլեան աղալար վէ գումբանիասը
Երզնկեան՝ Յակոբ աղա Շաւարշ
Պանտըրմա․ Յովհաննէս աղա Տէր Անտոնեան
Քէօսթէնճէ․ Գարագալը պիրատէրլէր
Էրզրում․ Յովհաննէս աղա Ինճիճեան
Կիւյիւն․ Մանուկ աղա Յ․ Քօչունեան
Պայպուրտ․ Համբարձում աղա Գազանճեան
Թօգաթ․ Գէօրգ աղա Գ․ Սէֆէրեան
Մէրզիֆօն․ Մկրտիչ աղա Ֆէնէրճեան
Խարբութ․ Ճիվան աղա Թէրզիպաշեան
Քէօթահիա․ Քեահեաեան գումբանեասընտան Յակոբ աղա Սուճուեան
Ատանա․ Գրիգոր աղա Աւետիսեան
Պալըքէսէր․ Միքայէլ աղա Գ․ Սինանեան
Աֆիօն Գարահիսար․ Յակոբ աղա Տօնէլեան
Գայսէրիյէ․ Նազարէթ աղա Մալխասեան
Չօրում․ Գրիգոր աղա Չօրթեան
Ամասիա․ Կարապետ աղա Կիւմիւշեան
Սունկուրլը․ Աւետիս աղա Թալասեան
Մուսուլ․ Հէվանէ Տավուտ Թէմօ վէ շիւրէքեասը
Մէրտին․ » Մահմէտի Թօմա Մէ Բօրայշը
Սղէրտ․ » Ճիպրայիլ Եուսուֆ Ապպօշ Էլիվան
Սըվազ․ Պետրոս աղա Տէրպապեան Շէյխ խանընտա
Էտիրնէ․ Խաչատուր վէ Թադէոս Մէնգիլճեան աղալար Գազազխանէ չարշըընտա
Թէրսիս․ Հաճի Գրիգոր աղա Փանոսեան
Մալաթիա․ Աւետիս աղա Եազուճեան
Զանագ գալէ․ Անդրանիկ աղա Թաշճեան
Գաստամունի․ Գրիգոր աղա Թագւորեան